

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság +
Száp testükhöz a D. FRANK Steiner & Co. Berlin erőpára által. Aranyéremmel kitüntetve. Paris 1900. Hygiene-külös és Hamburg 1901. 6-8. helyen. Már 30 fennnyel gyarapodási kérés. Orvosi rend. szerint. Szigorú bevizsgálás. Nem szedhető. Számos kóroskóval. Ára kártyákon. 2 kor. 50 fillér. Postautalvány vagy utánvétellel. Szállítja: 10128
TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerész,
Budapest, 18. Király-u. 12.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és parisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos embonpoint csatlakoztatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlunk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmicien, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.** 10467

Költözködők figyelmébe.

Budapest székesfőváros
Lakbérleti szabályrendelete

a kir. igazságügyminiszternek 4873—1894. számú rendelete tekintettel a bírói gyakorlatra, valamint a vonatkozó helyi törvények és rendeletek. Összegejtőtte és tárgymutatóval ellátta: **Schopf Endre.**

Ára 2 korona 40 fillér.

Budapest székesfőváros
Lakbérleti szabályzata

a legújabb módosítással, illetve kiegészítéssel és kuriai döntvényekkel, Budapest székesfőváros lakbérleti szabályzatára és a lakbérleti ügyekre vonatkozólag. **Jegyzetekkel, magyarázatokkal és betűrendes tárgymutatóval.**

Ára 50 fillér. Ára 50 fillér.

Kapható: **Lampel R. (Wodianer F. és Fia)** cs. és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legkifejezettebb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME,
mely egytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkezes pár nap alatt elűvölt szőpő, májfoltot, pattanást, bőrrákt (Miliessert) és minden más bőrbaját. Kisméj a ráncokat, redőket, himlőlyeket és az arczot bősbőrré, simává és üdvévé varázsolja. Ára nagy üvegy 2 kor., kis üvegy 1 kor.
Margit bőlgörp 1 kor. 20 fill., **Margit szappan** 20 fill., **Margit fogpép** (Zahn-pasta) 1 kor., **Margit arczvíz** 1 korona.
Hamistványok bíróság illdörtetnek.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszert a
MELANOGENE
fekete és barna színekben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem p. azkít. Ára 2 kor. 80 fillér. 10159

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-ut 21. Könyvtár minden gyógyszertárban.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

A Kalap-király

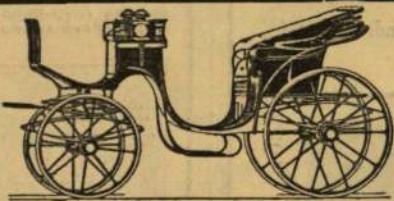
3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista.
Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klotild-palota.

Egy kísérlet elegendő
annak igazolására, hogy az arcz és kéz ápolására, szőpők, májfoltok, pattanások, kiütések ellen a már általánosan elterjedt

Korányi-téle 10363

kámforos arcz-krém

hatásában fölmulhatatlan. Zsírtalan, napra is alkalmazható. Egy tévely ára 1 korona, 6 tévelyt bérmentve küld:
Korányi Imre „Kigyóhoz címzett” gyógyszer-tára Nyiregyházán.

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó,
Budapest, IX., Imre-utca 3. a központi vásárcsarnok mögött. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. **Múzeum-körúti raktárát** beiktatja. Használt kocsikat becsorél, javításokat elfogad.

10283

A legmegfelelőbb, legszébb

nász- vagy névnap, születésnap, jubileumi, alkalmi és ünnepi ajándék

BODASCHER SIGFRIED
kitűntetett arczképfestészeti műterme
BÉCS, II., Praterstrasse 61. sz. BÉCS.

Óvás!! Megértés, hogy ügyünk jelent meg a felelő s meghatalmazás nélkül képviselőnknek mutatkozott be. Ezért mindenkit óva intek az ilyen emberektől és kijelentem, hogy sem utazom, sem ügyünköm nincsen. A ki meg akarja óvni magát károktól és jól, szolidan akarja magát kiszolgáltatni, forduljon egész bizalommal közvetlenül a már 1879. óta fennálló műtermemhez. Bécsben, II., Praterstrasse 61. 10539

Ha szép akar lenni,

Végül nével ellátott Angyal-cremet vegyen, mely egy tévely elűvölt, tiszta uton eltűnt szőpő, májfoltot, pattanást, himlőhelyet, mitesert, orrvörösséget, korosabb hölgyeknek kisméjja a ráncokat, májfoltot megakadályozza a visszatérést. A krém tiszta arcz van és állandóan használja a

ANGYAL-CREMET,
az biztosítva van minden arczsztat-lanság ellen. Egy tévely 1 koronáért kapható az „Angyal” egy gyógyszer-tárban Szolnok, Laktaany-körút.

Továbbá **Török József** gyógyszer-tárban, Budapest, Király-u. 12. és minden gyógyszertárban.

Venus természetes legerősebb szén-sav és tartalmú forrása **Lathion** a keménységnek
Kézi-Polyán székely forrás
Hathatós szer vesé-hólyagbaj-vizeleti nehézségeknek: rheuma; csúsz, cukor valamint katarhus és emésztési zavarok ellen
Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Budapest.

Császárfürdő
BUDAPESTEN
téli és nyári gyógyhely.

Előszó. E kénesvízi gyógy-fürdő pártalan, gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ásványvíz uszodákkal, hó- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Ha őszül a haja
ne használjon más, mint a
„STELLA”-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszer-tárban,
Budapest, V/49, Szabad-ság-tér, Sótátr-utca sarkán. 10381

Mindenütt, minden gyógyszertárban kapható.

A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Egyedüli valódi
BALZSAM
„Védangyal” gyógy-tárból THIERRY A.
Pregrada-ban,
Rohitsch-Sauerbrunn
mellett.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknél, mint felhőgés, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, teltségérzet, gyomorégés, étvágytalanság, katarhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb. Működik mint göcs- és fájdalom-csillapító, köhögést szüntető, nyákoldó és tisztító szer.
Postán legkevesebb széküldés 42 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költség-meltesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.
Kisnyebeni eladásnál a raktárban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.
Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apáca védjegyre: „Ich dien.” Egyedül ez valódi.
Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok viszonteladása tör-vényileg tilva van. 10547

Thierry A. Centifolia-kenőcs

fájdalomcsüntető, puhító, oldó, huró, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tévely 2 K 60 fillér. Kisnyebeni eladásnál a raktárban 1 K 20 fillér tévelyenként. Főraktár Budapestben: **Török J., dr. Egger L. I. gyógyszer-tára:** Lugoson Vértés, közvetlen rendelesek czimzandók: „Schutzengel Apotheke” des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvételi pótlót is megtakarítható, így ajánlatosabb az összeg előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvény eszközölni és a pontos czimet megadni.

33. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, AUGUSZTUS 14.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona { félévre 12 *
Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 16 korona { félévre 8 *
A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona { félévre 5 *
Külföldi előfizetéseket a postai megkezelőváltóval is csatolandó.

SZILÁGYI DEZSŐ EMLÉKE A TÁTRÁBAN.

HÁROM ÉVE MÚLT E napokban Szilágyi Dezső halálának s csak most emelte neki az első látható emlékjelet a hazafias kegyelet. A Tátrában, a hol egykor oly nagyon szeretett üdülni, emelkedik művészi képmása, hirdette ott, a magyar természet szépségei kö-zepett a magyar ész s a magyar jellem nagyságát.

A mai politikai harcok és ellentétek között

úgy szólna napról-napra fölhangzik Szilágyi Dezső neve. Hivatkoznak rá, nézeteire, példájára nehezen eldönthető kérdésekben valamennyi párt híve. Nem annak bizonyítéka-e ez, hogy Szilágyi hatása ma is tevékeny a nemzet politikai gondolkodásában, hogy az ő eszméi a nemzet köztulajdonává váltak s a pártkülönbség hullamai nem érintik az ő emlékezetét? Már élete utolsó szakaszában bizonyos kivételes, pártok fölötti tekintélyt élvezett a parlamentben s az egész országban, halála után ez a tekintély nőttön-nő. Így kerül Szilágyi

Dezső a magyar politika klasszikusainak sorába, azok közé, a kik irányítói, megtermékenyítői a maguk nemzedéke s az utánuk következő nemzedék politikai gondolkodásának.

Bár aránylag rövid ideig volt miniszter és pedig oly nehéz és kemény harcok idejében, melyek erősen korlátozták, egy bizonyos meghatározott irányba szorították alkotó képességét, mégis bámulatra méltó, mennyi megvalósult és a megvalósulás küszöbén álló alkotást köszönhetünk az ő kezdeményezésének. A ma napirenden levő s napirendre kívánczó mélyre-

Balról jobbra sorban állnak: Münnich Kálmán bányatanácsos, gróf Hadik János, gróf Csáky Zénóné, Münnich Kálmáné, Münnich Aurélné, Darányi Ignác, Münnich Aurél, Róth Márton és Fischer Miklós a Kárpát-Egyesület alelnökei, gróf Khuen-Héderváry Károly, Pósz Sándor miniszterek, Perczel Dezső a képviselőház elnöke gróf Csáky Zénó főispán, Istók János szobrászművész.

A SZILÁGYI-EMLEK A TÁTRÁBAN. — GYÜLEKEZÉS AZ EMLÉK ELŐTT A LELEPLEZÉS UTÁN.

Balogh Rezsőnek a leleplezés után fölvetett fényképe.

A SZILÁGYI-EMLEK A TARPAJKÁN A TARPATAKI ÚTON.

ható igazságügyi reformok legnagyobb részét ő vetette fel s ő jelölte ki azokat az irányokat, melyekben e reformokat a nyomdokába lépő utódok megvalósíthatják. A közélet egyéb terein is ott látjuk az ő hatását minden fontosabb mozgálmában s válságos pillanatban. Ő neki jutott kortársai között a talán leghalátlanabb, de bizonyára a legnemesebb szerep: az eszmék termelése s a lelkek vezetése. S az ő nagyságát csak akkor lehet majd teljes arányában megítélni, ha egykor össze lesznek állítva s kellő világításba helyezve mindazon eszmék, melyek Szilágyi Dezső emléjéből kiindulva termékenyítették meg a nemzet közéletét s azok az intézmények, melyek Szilágyi Dezsőnek köszönhetik megvalósulásuk első alapvetését.

Emléke öntudatosan vagy öntudatlanul ott él a mai magyar politika majd minden mozgalmában s mindenkinek lelkében, a kiben az ő eszméi világosságot támasztottak. Látható jele azonban nem volt eddig sehol az országban az iránta való kegyeletnek; sirja jeltelenül áll a kerepesi-úti temetőben s szobor mind ez ideig nem hirdette dicsőségét. Hogy most mégis készült egy az ő emléket feltűjtő szobor-emlék, az a Kárpát-Egyesület érdeme.

Csakhamar Szilágyi Dezső halála után mozgalom indult meg a Kárpát-Egyesület körében, hogy a nagy államférfi emléke megőrkíttessék valahol a Tátrában, ama helyek egyikén, a hol nyári pihenése közben tartózkodni szeretett. Az egyesület ezzel halálját róttá le Szilágyinak, a ki mindig nagy jóakarója volt, mint a Tátrának egyik legelkeesebb barátja. Hisz tudvalevő, hogy nyári szünideje nagyobb részét mindig Tátrafüreden töltötte s teljes lelkével belemerült a Tátra-vidék szépségeibe. Még utolsó óráiban is a Tátrával foglalkozott gondolata: oda akart utazni azon a napon, a melynek reggelén halva találták lakásában.

A Kárpát-Egyesület által kezdeményezett eszme hamar megvalósult: a szükséges pénz

táv, Krasznay Ferenc, Kubinyi Géza, Szerb György, Wolfner Tivadar orsz. képviselők, Nagy Ödön, a budapesti váltótörvényszék elnöke, Szilassy Aladár közigazgatási bíró, Illés Jenő kuriai bíró, Rapaics Radó miniszteri tanácsos, dr. Högyes Endre egyetemi tanár és miniszteri tanácsos, hosszú éveken át Szilágyi közeli barátja és a tátrai pihenés alatt majd mindennapos turista társa, dr. Jármay László tátrafüredi fűrdőorvos s számosan mások. Képviselve volt ezenkívül Pozsony városa Broly Tivadar polgármester által, a dunamelléki református egyházkerület, a Magyar Turista Egyesület és több más testület. Számos előkelő, szép hölgy is élénkítette a nem mindennapi környezetben lefolyt ünnepély képét.

A hely szépsége, a hol az emlék áll, mindenkit lebilincsel. A tarpataki vízeséshez vezető útnak ez a legmagasabb pontja s csodaszép kilátás nyílik róla egyik oldalán a felhőkbe vesző magas hegyes-csúcsokra, a lomniczi-csúcsra, a szalóki-csúcsra, s a többi hegyekre, a másik oldalon a szepesi erdőkre, virágos rétekkel tarkított vadregényes völgyekre. Az ünnepélyt mindjárt megkezdődése után megzavarta a hirtelen megeredt záporosodás, az előkelő társaság azonban híven kitartott mindvégig.

A Hymnus elneklése után Münnich Aurél országgyűlési képviselő, mint a magyarországi Kárpát-egyesület elnöke mondotta a leleplező beszédet. Szilágyi Dezsőről, mint a Tátra lelkes barátjáról szólott meleg, kegyeletes szavakkal.

„Egy szellemóriás emléke vezetett bennünket ide: Szilágyi Dezső, a nagy jogász, a bölcs államférfi, igaz magyar hazafi és lelkes Tátra- és turistabarát kegyeletes emléke.

Lehetetlen, hogy történetünk utolsó évtizedének lapjait forgatva, meg ne álljon minden magyar ember tisztelettel a kiváló férfi alakjánál. Minden tettét, minden nyilatkozatát a mély tudományosság és igaz hazafiság jellemezte, lángelméje besugározta környezetét és fényt, dicsőséget terjesztett.

A jelen pillanatban itt, az isteni természet ólén, szemem előtt az a Szilágyi Dezső áll, a ki évről-évre ide visszatérve, gyönyörködött a Magas Tátra szépségeiben, élvezte ennek csodálatos alakjait. Jellemző, hogy bármennyire halad az emberi elme a tudományok elsajátításában, bármennyire foglalja el a komoly gondok, a termékenyítő szellemi munka eredményei, a természet szépségei iránti fogékonyság annál nagyobb.

Szilágyi Dezső is lelkesedett a természetért, él-

vezte annak magasztosságát, annak szépségeit. Naponta láthattuk itt tartózkodása alatt, mint árad nyílt, férfias arczán a megelégedettség. Épen ezen a helyen, a hol most összegyűleztünk, tette meg naponta sétáit és minden oly nagy lelkesedéssel töltötte el. Igaz barátunk, igaz jóakarónk volt nekünk, kik a turisztika szolgálatában állunk.

Azon czélokát, feladatokat, a melyek elérése egyesületünk, valamint az országban létező társaságok, letelek törekvéseit képezik, Szilágyi Dezső jól ismerte és bölcs tanácsokkal elérésüket előmozdította.

A szabad természet barátja volt ő testtel-lelekkel. Úgy látom ma is, a mint nagy államférfiúi gondolai közepette ide jött üdülni, a természetet csodálni. De jött a halál, a kérelmetlenül halála előtt vele naponta hosszabb ideig érintkezni, lestem a szavakat, lestem a mester ajkáról elhangzó terveit a jövőt illetően, megállapodott bölcs nézeteit az ország jövő fejlődésének biztosításáról és alig 24 órával bekövetkezett gyors elhunytá előtt is rajongva említtette Tátránkat, a természetet, hová egész egyénisége vonzotta. Kögyűlésünk megilletődve vette a gyászírt és nyomban elhatározta, hogy Szilágyi Dezső, a természetkedvelő turisták barátja és támogatója emlékét megőrökiti.

Az ige íme testté lőn közadakozásból. A magyar kormány segítségével létesült e mű, melynek leleplezése véget gyűltünk itt össze. Hirdesse halálát, tiszteletünket Szilágyi Dezső, hazánk nagy fiának, a hazai turisztika lelkes barátjának emléke iránt. Az Isten szabad természetébe tekintünk fel, a mindenség urához fohászkodva, hogy czéljaink elérését tegye lehetővé az által, hogy sok ily férfit adjon az országnak, kik Szilágyi Dezső nagytudományu államférfiu példáját követve, a természet iránti szeretettől áthatva, lelkesen támogatassanak. Az emléket a Magyarországi Kárpát-Egyesület nevében a telektulajdonos község bejegyzésével átveszem; igérjük, hogy azt gondozni, ápolni fogjuk, hogy késő utódaink is kegyelettel tekintsenek e műre.

A beszéd közben lehullott a lepel az emlékről, mely általános tetszést keltett. Hatszögletű csonka gúla egyik oldalába van az ércbe öntött domborművű képmás illetve. Az arcz mintázásánál a művész az arcképi hűség mellett főleg arra törekedett, hogy kifejezze az arcz vonásaiban a Szilágyi Dezső lényében rejlő hatalmas erélyt és férfias akaratot. Istók János, a sikerült szobormű készítője Szilágyit, kinek alakja erősen foglalkoztatta művészi képzeletét, sokszor megfigyelte még életében sőtái közben, a váci utcában, a muzeum-körúton s a Duna-parton. E megfigyelései, Szilágyinak arcképei és fényképei felhasználásával készítette a domborművet kétszeres életnagyságban; az arcz hűsége és kifejező volta osztatlan tetszéssel találkozott. A dombormű mintája ki volt állítva a Múcsarnok legutóbbi téli tárlatán s ekkor lapunk között is mult évi 47. számában. A dombormű körirata ez: „A magyarországi Kárpát-Egyesület Szilágyi Dezső emlékeztetése.”

A dombormű kö-alapzata fölött vasszerkezettű fődött kilátó-torony emelkedik, a honnan kényelmesen élvezheti az arra járó közönség a körülötte elterülő vidék szépségeit.

A leleplezési ünnepély a Szózat éneklésével ért véget. Ezután a vendégereg, visszatérve Ó-Tátrafüredre, diszlokómára gyűlt össze. A lakomán Darányi Ignác volt földmívelési miniszter mondotta az első fölköszöntőt, ünnepi beszédében jellemezve Szilágyi Dezső egyéniségét, nagy politikai hivatását. Darányi beszédében ezeket mondotta:

„Három éve mult július 26-án, hogy utóljára látam Szilágyi Dezsőt Karlsbadban. Fölkerestük őt többen barátai, a kiknek tiszteletére ebédet adott. Akkor hivatásom volt őt fölköszönteni. Érthetetlen elfogódás vett erőt rajtam, bár semmi jel sem mutatta korai végét. Három nap mulva mindent megértettem. A hatalmas terebélyes tölgy ketté tört. A halál nem szemben támadta meg; — mintha félt volna a küzdelemtől, orozva terítette le. Felköszöntöm tárgya az volt: Mit jelent Szilágyi Dezső élete Magyarországnak? s a felelet az volt rá: Szilágyi maga egy egész hadsereget jelent a politikai, szellemi és erkölcsi világban. Szilágyi csodálatos vonzódással viseltetett a Tátra iránt, bár az ő bölcsőjét a Körös partján ringatták. Szellemi ruganyosságát testdézssal akarta visszanyerni. Kereste a küzdelmet, kereste az akadályokat nemcsak a szellemi világban, hanem a fizikai téren is. Legkedvesebb társasága ezek a bércek és fenyvesek voltak, legkedvesebb zenéje a patak csörgése volt.

A bérceken felfelé törve és haladva, azokkal együtt nőtt. Ott szötte nagy gondolatai fonálát. Nem egyszer mondta turistatársának egy-egy sziklánál: ezt a reformot, ezt a tervet itt gondoltam ki.

E bérceken festette ki magának a nagy Magyarország jövőndő képét. Olykor-olykor komoly kétség, komoly aggodalmak tépdesték az ő nagy lelkét. Ezek a tündések tesznek tanúságot az ő érző szívéről. Hőmezők alatt is szokott zöld vetés tenyészni és sokszor épen a hó az, a mi a zöld vetést a fagyól óvja. Nem lehetett kis szív az, melyben annyi hazaszeretet tudott elférni. Nem lehetett kis szív az, a mely a magyar népet annyira szerette. Hiszen még hatyudalában is, a július 26-iki emlékeztetés napon a magyar nép nagy rétegeit és azok érdekeit szívunkra kötötte. Szerény kezdeményezésemre az ország ellenkező déli határán egy új telepítvény, a legszebb magyar falu az ő nevét viseli immár és egyszersmind hirdeti az ő nagy érdeklődését a szegény magyar ember sorsa iránt.

A kiknek lassan fogynak el napjai, azoknak a gondviselés megadja azt a kegyet, hogy elvonuljon előttük életük folyásának egész képe és feltűnjenek mindazon alakok, a kiket valaha szerettek. Ezen kegyet Szilágyinak nem adta meg a gondviselés, de megadta azt, hogy szeretett Tátrája legyen utolsó terve, utolsó vágyódása, utolsó gondolata és a hazafias Kárpát-Egyesület legyen az első, a mely a Tátra nevében nyújtja fel a megemlékezés koszorúját. Ha már Szilágyi nem láthatta viszont a Tátrát, ha már nem láthatta azt a lendületet, a mely itt most az egész vonalon mutatkozik, hadd lássa a Tátra őt és ismerje meg a Tátra minden látogatója az ő nemmes vonásait. Ezen emlék itt a határszálon nekünk egy örömlomást jelent. Jelenti azt, hogy minden honfitársunk itt kétszer érezze azt, hogy magyar, az idegen pedig mindenből és mindenről lássa, hogy itt már Szent István birodalma kezdődik. Ezen emlék eszünkbe juttatja Eötvös József szavait: „Az ég egy kincset ad minden hazának és a nemzet híven őrizze birtokát.” Ezen emlék utal bennünket arra is, hogy dicső elődeink a Tátrát azért vették be az ország czímébe, hogy a nemzet soha arról meg ne feledkezzék és hogy ne csak a kormányok és törvényhozások, hanem egymást követő nemzedékek is egy irányban és következetesen a Tátra fejlesztésén dolgozzanak. De jelent ez emlék nekünk egyebet is. A modern magyar állam jogi rendjét az 1848-iki nagy törvényhozás alapította meg és pedig a polgári jogegyenlőség, gondolat- és lelkiismereti szabadság alapján. Szilágyi e szellemben építette tovább az állam épületét. Az ő emlékének is tartozunk azzal, hogy e szellemhez és irányhoz rendületlenül ragaszkodjunk. A hazát pedig ne csak szerszűk, hanem szolgáljuk is és pedig oly híven és oly puritán önzetlenséggel, mint azt Szilágyi szolgálta mindvégig.

Az arab, mikor halálát érzi s rendelkezik mindenről, a mi neki kedves volt, örököseinek meg-hagyja, hogy ha hazáját veszély fenyegetné, jöjjen ki sirjához és keltse fel őt, mert ő felkelti kardját, hogy hazája védelmére siessen. Szilágyi nem tett ily rendelkezést. De mi nem vagyunk államférfiakban oly gazdagok, sem lélekben oly szegények, hogy nehéz napokban Szilágyi szellemét nélkülözni tudnók, de ez a szellem segítségünkre úgy jöhet, ha mi előbb elébe megyünk. Ha „időzünk azokkal, a kik máskor voltak”, ha emléket szeretettel ápoljuk, lelkünkben megújítjuk és föllevenítjük.

Hogy ez így lesz, annak biztosítéka a mai fényes társaság. Nem hivatalos ünnepség ez és mégis itt vannak kormány, törvényhozás, testületek és egyesek, sokan, kik Szilágyi szívéhez közel állottak. Az ország minden részéből sereglettünk ide, nem hoztunk magunkkal egyebet, mint egy igaz könnyet, mely páráként az égbe száll, hogy hirt vigyen neki. Vigye hírül, hogy mi nem fogjuk őt elfelejteni és fölünkben csengenek a költő szavai:

A keleti oldalon, a hol a villa felirata van, volt Szilágyi Dezső lakása.

A „KIS SCEPUSIA” VILLA TÁTRAFÜREDEN.

TÁTRAFÜREDI KÉPEK

A ZERGE-SZÁLLÓ A TARPATAKI VÖLGYBEN.

Csak törpe nép felelhet és nagyságot, csak elhajult kor hős elődökét, a lelkes eljárt ősi sírlakához, s gyűjt régi fényből új szövétnéket.

Hogy ez a szövétnéket világítsa és melegítsen, soha ki ne aludjék, soha el ne fogjon, Szilágyi emlékére írtem poharamat.”

A lelkes helyesléssel kísért beszéd után az egész közönség mintegy jeladásra fölkelt helyéről és a Szózatot énekelte.

Gróf Khuen-Héderváry miniszter a kormány nevében mondott köszönetet a Kárpát-Egyesületnek, hogy elsőnek emelt szoboremléket Szilágyi Dezsőnek, ki itt érezte magát igazán otthon és megtalálta a Tátrában mindig azt a lelki egyensúlyt, a melyre neki szüksége volt. Itt fogamzottak meg agyában azok a nagy eszmék és nagy tervek, melyekkel meglepte az egész nemzetet. A miniszter poharát Szilágyi soha nem halványuló nagy emlékére ülteti.

Plósz Sándor igazságügyminiszter a Kárpát-Egyesület fejlődésére emelt poharat. Perczel Dezső megemlékezett arról, hogy mint a képviselőház elnöki székében utódjának, neki jutott a szomorú kötelesség, hogy Szilágyi fölött gyászbeszédet tartson, s midőn most a képviselőház képviselőiben megjelent az ünnepélyen, csak azt ismételheti, hogy e ragyogó elme, sok fényes tehetséggel nem semmisülhet meg örökre, Szilágyira ráillik a mondás: Non omnis moriar! Fennmaradtak nagyértékű alkotásai, s fenn fog maradni emléke és szelleme. A Kárpát-egyesületet köszönti föl, mely

önmagát tisztelte meg a Szilágyi-emlék emelésével. Ezeken kívül még számos pohárköszöntő hangzott el, melyek közt következményeiben nevezetes hatású volt gróf Hadik János beszéde, melyben fölemlítve azt, hogy Szilágyi sirja ma is jeltelenül áll még, fölvetette egy hozzá méltó síremléknek közadakozásból való emelése kérdését. Az eszme általános helyesléssel találkozott, a jelen voltak közt mindjárt többen irtak alá nagyobb összegeket, így gróf Tisza István miniszterelnök táviratilag jelentette, hogy 500 koronát ír alá. Ősszel általános gyűjtést rendeznek. Így remélhető, hogy Szilágyi Dezső sirját rövid idő múlva hozzá méltó emlék fogja jelölni a kerepesi-úti temetőben, a Deák-mauzóleum közelében, szobra pedig helyet foglaland Budapest köztereinek nyilvános szobrai közt.

TÁTRAFÜREDI LEVÉL.

Ó-Tátrafüred, augusztus 6.

Egy emberöltőnél régibb idő óta hangoztatják már nálunk az idegenforgalom fejlesztését. Hadd jöjjen ide a sok idegen, költse el itt pénzét, ismerje meg hazánk szépségeit, nemzetünk erőnyeit. Viszont a magyar közönség ne látogassa oly tömegesen a külföldi fürdőket, mikor hazánk gazdagsága oly nagy e tekintetben, hogy igazi vétek ki nem használni. A fürdők pedig igyekezzenek megfelelni a közönség igényeinek, adjanak meg minden kényelmet az üdülőknek,

Balogh Rezső fényképe után.

A TARPATAKI SZÁLLÓ.

A SZILÁGYI-EMLEK A TARAJKÁN.

Kiss István felvétele.

nyugalmat és ápolást a betegeknek, adják meg mindenkinek azt, a mit kíván.

Fürdőinknek általában kevés okuk lehet panasza, mert bár még mindig sokan járnak külföldre, de ma már a magyar fürdőnek is megvan a maguk közönsége. Az idegenforgalom azonban még mindig csak jelszó; véletlenül ha hozzánk vetődik néhány idegen, de az utazók nagy országútjába még mindig nem esik bele Magyarország.

Egy hely van csak, a hol igazi nagy idegenforgalom van minden nyáron, a hova seregessül járnak a természet szépségeire áhító külföldiek s a hol egyuttal a fürdői élet is hatalmas lendületet vett. Ez a *Magas-Tátra* s különösen annak központja és főhelye *Tátrafüred*. Hazánk egyik legfőbb ékessége, a poprádi fensikből mérsz hirtelenséggel fölemelkedő hegyláncz égbe nyúló csúcsaival, csodaszép tavaival, kedves, költői völgyeivel, sajátos bájjal és vonzó erővel bíró hely, egészen más, mint pl. akár a tiroli és svájci Alpesek, akár a skandináv szirtek. S ép ez a különleges szépség vonzza az embereket, újat nyújtva azoknak, a kik oly sok mindent láttak már.

S ha az ember a hegyek közt jár, lépten-nyomon találkozik csapatostul járó külföldiekkel, különösen németekkel, a kik turista ruhában, hosszú szeges bottal kezükben, vállukon a zöldes színű podgyászós zakkkal járkál a hegye-

A magaslaton elül gróf Hadik János áll, lent Perczel Dezső, báró Feilitzsch Arthur, Kubinyi Géza, jobb oldalon szőlől Jármai László ismerhetők fel.

MÜNNICH AURÉL BESZÉDET MOND A LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYEN.

üdülésre, gondtalan mulatozásra? Az egykori kezdetleges fürdőhely ma már óriási telep, szépsége, nagysága évről-évre nő, új ágakat is hajtott, a központ, Ó-Tátrafüred mellé simuló két másik Tátrafüredben.

Ebben a nagy fejlődésben egyforma része van a természetnek s az emberi munkának. A természet megáldotta szépségeivel, megvédte bérceivel a kellemetlen éjszaki és keleti szelektől, gondoskodott levegője tisztaságáról, folytonos felfrissüléséről, messze elűzte vidékéről a ködöket, szóval megadta Tátrafürednek mind azt, a mi a testet és a lelket felfrissíti. Az emberi munka, a józan számítás és merész vállalkozás pedig ellátta mindennel, a mi szükséges arra, hogy az ember ki is használhassa ezeket a természeti előnyöket, hogy csakugyan üdülhessen, zavartalanul, kényelme feláldozása nélkül élvezhesse, a mi szépet, egészségre áldósságot nyújt az erdő, völgy, a bérce és az öléből fakadó forrás. A kényelmes lakásokon kívül ott van a tavaly megnyílt pompás fürdőház, kitűnő fürdőivel. Az angol fayence-kádakkal ellátott luxus-fürdők mellett az egyszerűbb megelégedő vendég is megtalálja a magának valót; a kinek pedig egészsége megkívánja, szénsavas s egyéb gyógyító fürdőket is vehet. Az épület középső részén van a vizgyógyintézet, külön női és férfi osztályával, ellátva a modern gyógykezelésben oly nagy szerepet játszó hydrotherapia minden képzelhető eszközé-

AZ EMLÉK MEGTEKINTÉSE A LELEPLEZÉS UTÁN.

A SZILÁGYI DEZSŐ-EMLEK LELEPLEZÉSE A MAGAS-TÁTRÁBAN.

A TÁTRAFÜREDI ÚJ NAGY SZÁLLÓ.

Balogh Ricsó fényképe.

A FÜRDŐ A FÜTTAL Ó-TÁTRAFÜREDEN.

vel, s hogy ezeket kellően alkalmazzák, arra ügyel a kitűnő fürdőorvos dr. Jármai László, a ki már 1878 óta működik itt s annyi jártassággal, oly tapintattal és lelkiismeretes gondallal végzi teendőit, olyan jóra való, dolgaiba begyakorlott személyzetet állított össze, melyet csak kívánhat az ember.

A fürdőtelep 19 lakóházában százával állnak a kényelmes szobák a vendégek rendelkezésére; köztük a pompás kényelemmel berendezett *Csáky-ház* és az idén megnyílt *«Nagy-szálloda»*, a mely utóbbi valóban nagyszabású épület. Hozzá hasonlóak csak Svájcban s még egy pár külföldi előkelő fürdőhelyen láthatók, nagyságra s izlésre és elegáns kiállításra vetekedik Európa legelső ily czélokra szolgáló épületeivel. A kellő társalgó-, éttermeken, stb. kívül van benne egy sereg teljesen berendezett lakás, előszobával, fürdőszobával, külön bejáratral. Központi fűtés (melyre ugyan az idén nincs szükség), villamos világítás, lift, minden egyéb kényelem marasztalja ott a vendéget; a sok erkély, loggia pedig olyan kilátást nyújt a közelben emelkedő hegyekre, a melyhez fogható messze földön nincs. Kegyeletes emlékeket ébreszt fel a *«Kis Scepusia»* épülete, melynek erkélyes szobájában Szilágyi Dezső legtöbbször lakott s melyben halála előtt néhány nappal

is lakást rendelt, melyet azonban már nem használhatott. Legkedvesebb kirándulási helye volt a tarpataki völgyben a *tarpataki szálló* s az ezen túl fekvő *Zerge-szálló*, mely a régi Rajnermenház táján épült a tarpataki völgy egyik szép pontján. A kis és a nagy Tarpatak völgyét a múlt évben *Darányi* volt miniszter megszerezte az állam részére s így a Tátrának ezen egyik fénypontja ma már az állam tulajdona.

Az egészség fentartására szolgál az 1200 méter magasságban fekvő Tátrafürednek még 7170 méterrel nagyobb magasságban fakadó, ötförrásból nyert híres jó ivóvíze, a különböző savanyúvíz-források, a Csáky-forrás vize, melyet edzett nyakú palackokban ott talál a vendég üdítő italul minden asztalon.

Szinte közmondássá vált már, hogy: a ki egészséges, megerősödik itt, a ki beteges, meggyógyul. Hányan jönnek ide súlyos betegségből lábadozva s alig néhány nap alatt el is felejtik, hogy valaha betegek voltak, úgy erőre kapnak. Vésztégen, sápkóros lányok arca kipirosodik, köhécselő gége- vagy kezdődő tüdőbajosoknak kitágul a melle s a tiszta levegő megadja nekik az erőt, hogy leküzdjék a betegséget. De az emésztési bajokban szenvedők, hiszterikusok, neurastheniások, Basedow-kó-

rosok is megtalálják itt gyógyulásukat vagy legalább is állapotuk javulását. Beteg és egészséges egyaránt megtalál Tátrafüreden mindent, a mire szüksége van.

De élnek is az alkalommal, nem lehet panaszkodni a közönség részvétlensége miatt. Az idei nyár különben is kiűldözte a városi lakásokból még azokat is, a kik különben nem szoktak kimozdulni s már rég nem volt Tátrafürednek oly nagy és szép közönsége, mint az idén. Ezzel pedig együtt jár az, hogy az élet is még élénkebb, vidámabb, következőleg az ott tartózkodás is még élvezetesebb, mint más években.

LISPETH.

Elbeszélés.

Irta R. Kipling; angolból fordította Fáy Szeferin.

Anyját Jádénak hívták, atyja pedig Sonoo volt, a hegylakó. Egy évben a kukoriczatermésük nem sikerült, két medve egy éjjel teljesen elpusztította a mákföldjüket lent a Lutlej völgyben Kogarh mellett, ezért a következő évben mind a ketten keresztény vallásra tértek, s gyermeküket is elvitték a hittérítőkhöz és

Nagyszalóki csúcs.

Középorom.

Lomniczi csúcs.

Csáky-ház.

Adria-villa.

Kávéház.

A «Nagyszálló».

Flóra-villa.

Tündér-lak.

Posta.

Étterem.

TÁTRAFÜRED MADÁRTÁVLAIBÓL.

A POPRÁDFELSÁRA KÖZLEKEDŐ VILLAMOS OMNIBUSZ EGYIK KOCSIJA.

AZ IGAZGATÓSÁG ÉPÜLETE.

TÁTRA FÜREDI KÉPEK.

megkereszteltették. A kotgarhi káplán Erzsébet névre keresztelte a kis újszülöttet, de a hegy-lakó «pahari»-k, csak «Lispeth»-nek nevezték.

Néhány év múlva kholera ütött ki a Kotgarh völgyben, s elragadta az élők sorából Sonoot és Jádéht, Lispeth pedig félig-meddig szolgálója, félig-meddig társnője lett a kotgarhi káplán feleségének. A kotgarhiak nagy tisztelettel viseltették a káplán és felesége iránt, s az utóbbit «az éjszaki hegyek úrnője»-nek nevezték.

Vajjon a kereszttség szépítette-e meg Lispethet, vagy saját népének istenei gondoskodtak róla oly bőkezűen, azt igazán nem tudom, de annyi bizonyos, hogy a gyermekből csodaszép leány fejlődött. Ha egy hegylakó leány szép, akkor száz mérföldről is eljöhettek bámulatára. Lispethnek igazi görög arca volt; olyan, mint a milyeneket oly sokszor látunk a festők ecsetje által megörökítve, de csak nagyon ritkán az életben. Halvány, elefántosantszínű volt a bőre, s a fájának rendes alkatától eltérően, termete rendkívül magas növesű volt. Szemei is csodálatosan szépen ragyogtak; ha nem viselte volna a hittérítők által kedvelt csúnya tarkabarka ruhát, s váratlanul összetálla volna valakivel a hegyek között, ez bizonyára azt gondolja, hogy a rómaiak istensasszonya, Diana áll előtte.

Lispeth egészen a keresztényekhez szegődött, s később sem hagyta el váhását, mint azt különben oly gyakran megteszik a hegylakó leányok. Saját faja meggyőződte, azt mondták: «mem-sahib» (hitehagyott) lett belőle és mindennap mosakszik. A káplán felesége pedig nem tudta, hogy mit tegyen a fiatal leánynyal. Azt gondolta, hogy egy öt láb és tíz hüvelyk magas leánynyal, a ki olyan mint egy istennő, nem mosogattathatja a tányérokat és egyéb edényeket. Lispeth tehát nem vэгзтт semmiféle szolgai munkát, hanem együtt játszott a káplán gyermekeivel, eljárt a vasárnapi iskolába, minden könyvet elolvastott a házban, s napról-napra szebb lett, akárcsak az a bizonyos mesebeli hercegnő. A káplán feleségének az volt a véleménye, hogy jó lenne, ha a lány valami szolgálat után nézne Simlában; mint pesztonka bizonyára könnyen kaphatna megfelelő helyet. De erről Lispeth hallani sem akart. Mindig csak azt felelte, hogy ő nagyon boldog mostani helyzetében s nem akar rajta változtatni.

Ha utazók jöttek Kotgarhba, — a mi ott nagy ritkaság számba megy, — Lispeth bezárkózott szobájába. Attól félt, hátha magukkal viszik Simlába, vagy valami más ismeretlen világba. Egy napon, pár hónappal azután, hogy betöltötte tizenhetedik évét, kiment a hegyekbe sétálni. Nem úgy tett, mint az előkelő angol nők, kik másfél mérföldnyi sétat után már visszavagolnak; az ő természete megkövetelte az erős mozgást; sokszor húsz-harminc mértföldnyi sétatát is tett Kotgarh és Nargunda közt. Ez alkalommal már esthomály borult a tájra, midőn karjaiban valami nehéz tömeggel lefelé indult a Kotgarh nyaktörő, hegyi útján. A káplán felesége a nappali szobájában bóbis-

kolt, midőn Lispeth belépett, nehezen lihegve s egész kimerülve a nehéz teherből, melyet hirtelen letett a pamlagra, s egyszerűen, de határozottan így szólt:

— Ez az én férjem. A Bagi-úton találtam. Meg van sértve. Ápolni fogjuk, s majd ha felgyógyult, az ön férje össze fog esketni bennünket.

Lispeth most szólt először házasságról. Szavaira mebotránkozva kiáltott fel a káplán felesége. De maga is belátta, hogy most nem bocsátkozhatik Lispethel magyarázatokba, mivel a fiatal embernek csakugyan nagy szüksége van az ápolásra. Külséjéről ítélve angol volt; fején egészen a csontig ható mély seb tátongott. Lispeth azt vallotta, hogy a hegyoldalon talált s legjobbnak tartotta, ha hazahozza őt. A fiatal ember szagától lélekzett s eszméletlen volt.

Azonnal ágyba fektették, s a káplán, ki értett valami keveset az orvosi tudományhoz, ápolása alá vette. Lispeth pedig kint várt az ajtó előtt, hogy ha szükség lenne rá, azonnal kéznél legyen. A káplánnak is elmondta, hogy ez az az ember, a kihez ő feleségül akar menni, mire a káplán és felesége szigorúan meglecéztek; megmagyarázták neki, mily helytelen és illetlen ily dolgokról még csak beszélni is. Lispeth szóltalanul végig hallgatta őket, de azután ismét a legnagyobb határozottsággal ismételte előbbi kijelentését. A kereszténységnek legnehezebb feladatai közé tartozik kiirtani a műveletlen keleti népek ösztöneit, mint például az első látásra gerjedő szerelmet. Lispeth nem tudta megérteni, miért tartsa titokban, hogy megtalálta azt a férfit, a ki imád.

Most már még kevésbé akart elmenni Kotgarhból. Az angol akarta ápolni, míg teljesen felgyógyul, s feleségül veheti őt. Ez volt az ő kis programja.

Az angol két hétig lábzan feküdt, de azután egyszerre javulás állt be állapotában s meghatott szavakban mondott köszönetet a káplánnak, feleségének és Lispethnek; igen, különösen Lispethnek, a gondos ápolásért. Elbeszélte, hogy a keleten utazgatott, s Dekra Dunból jött át a simlai hegyekbe, hol növényeket és lepkéket gyűjtött.

Simlában egészen idegen volt, így senki sem tudott volna róla felvilágosítást adni. Úgy emlékezett, hogy mikor egy kiálló sziklacsúson nőtt páfrány után nyúlt, megcsúszott egy kordhadt fatörzsön s lezuhant a mélybe, vezetők pedig ezt látva, podgyászával megszöktek. Kijelentette, hogy mielőtt visszanyeri testi erejét, azonnal visszamegy Simlába, mert ez az eset egyelőre elvette kedvét a hegyekben való barangolástól.

De azért nem nagyon sietett az elmenetellel; egészen jól érezte magát a kotgarhi káplán házában, s időt engedett magának, hogy teljesen visszanyerhesse régi erejét és ruganyosságát. Lispeth most már hallani sem akart a káplán és felesége tanácsairól, végre az utóbbi szükségnek tartotta, hogy közzölje a fiatal emberrel Lispeth érzelmeit. Az angol nagyon mulattatta, hogy akaratlanul hőse lett egy himalayai idill-

nek, de «kijelentette», hogy miután már otthon Angliában jegyben jár egy fiatal leánynyal, a dolognak természetesen nem lehet komolyabb következménye. Azt azonban megígérte, hogy Lispeth előtt titokban fogja tartani a valódi tényállást. S ezt az ígértét meg is tartotta. De azért nagyon szívesen beszélgetett Lispethel, sétálgatott vele a közeli erdőben, bókolt neki szépségéről, s elhalmozta mindenféle beczező nevekkal. Neki mindez csak kellemes időtöltés volt, míg Lispeth előtt egy új, csodaszép világ tárult fel. Boldog volt, mert talált egy férfit, a ki szerethetett.

Természetes vadságánál fogva Lispeth nem is igyekezett eltitkolni érzelmeit s ez nagyon mulattatta a fiatal angolt. Midőn elérkezett a nap, hogy búcsút kellett mondania a kotgarhi csendes kis háznak, Lispeth elkísérte őt a hegyeken keresztül egész Narkundáig. Nagyon levert és bánatos volt. A káplán felesége, ki mint jó keresztény a botránynak árnyékától is irtózott, látva, hogy Lispethel most nem lehet bérni, megkérte az angolt, hitesse el vele, hogy visszajön érte és feleségül fogja venni.

Lispeth még félig-meddig gyermek, s attól tartok, hogy szíve mélyén még most is csak pogány, — végzé szavait a káplán felesége.

A fiatal angol megszívlelte ezt a kérelmet, s az egész úton, hosszú tizenkét mértföldnyi úton, miáltal lassan lépkedett fölfelé a meredek hegyek lejtőin, átkarolva tartotta a leányt, s egyre biztatta, hogy vissza fog jönni és feleségül veszi őt. Lispeth százszor is elismételte ezt az ígértét. Sokáig sirt a Narkunda hegy tetején, addig, míg a fiatal angol egészen eltűnt a szemei elől a mutiani út fordulójánál.

Azután letörölte könnyeit, s lassú léptekkel tért vissza Kotgarhba, hol a káplán feleségéhez így szólt:

— Vissza fog jönni és feleségül vesz engem. Most azért ment haza, hogy ezt megmondja az övének.

A káplán felesége is biztatta: — Vissza fog jönni, — mondá, szeretettel simogatva a leány selymes haját.

Két hónap eltelté után Lispeth türelmetlenkedni kezdett; de a káplán megmagyarázta, hogy a fiatal ember Angliába megy, egy messze országba, tengeren túl. Lispeth körülbelül sejtette, hogy hol van Anglia, mert az iskolában tanult némi földrajzot; de a hegylakó leány-nak természetesen fogalma sem volt arról, hogy milyen lehet a tenger. Volt a házban egy régi térkép, melylyel Lispeth sokat játszott gyermekkorában. Most ismét előkereste a sok ócska lom közül; összeszakadozott darabjait gondosan összeállította, esténként kiterítette maga elé az asztalra, s csendes sirdogálás közben igyekezett elképzelni, vajjon merre járhat az ő angol völegénye. Fogalma sem volt a távolságokról, vagy földrajzokról, s arról a nagy idegen világról, a melyben szerelmének otthona van. A természet ölen nőtt fel, mint a vadvirág, s egyszerű, gyermeteg lelke nem is sejtette, hogy az ő életének boldogsága örökre elveszett akkor, midőn a mutiani út fordulójánál utójára búcsút intett

NYÁR.

A menny azúrja, a mélységes ég,
Mint olvadt érc, szikrázó tűzben ég
S delejes álom részegíti meg
A dél hevében lankadt szívemet.

A lég se' mozdul, a kalász se' reng,
Bágyadság fogja el a végtelent —
S a föld, a fényes, egyetlen, örök,
Mint láva, fojtó parát gőzölgög.

Nem hallok semmit. A csukott szemek
Egy más világba áttekintenek
S látom, a míg a hő pillámra száll,
Homályos, hűvös csarnokod', halál...

Apor László.

AZ OSZTRÁK CSÁSZÁRSÁG MEG-
ALAPÍTÁSA.

Történelmileg messze kiható esemény száz éves emlékét ülte most augusztus 11-én a Habsburg-dinasztia; oly eseményt, mely mélyen nyúlt bele a magyar nemzet sorsa intézésébe is. Az osztrák birodalmi eszme történeti kiinduló pontját jelzi 1804 augusztus 11-ike, a mikor a Magyarországi alkotmányos és nemzeti önállóságot folytató százados harczok új fázisba léptek s a szent-római birodalom világuralmi politikája színteréről az osztrák centralisták álmai elleni küzdelem alapjára helyeződtek át, mignem újabb alkotmányos életünk ezeket a törekvéseket is némi nyugvóponttra juttatta.

Tanulmányosak és érdekesek azok az előzmények, melyek Ausztria uralkodóházát 1804-ben arra bírták, hogy az osztrák császári cím föl-vételével egy egységes birodalmi politika rendszerbe vesse reményeinek horgonyát; összefügg a dolgoknak ez a fejlődése Napoleon elvakult hatalmi vágyával, mely sikerei tetőpontján, főleg Talleyrand biztatására odáig ragadta, hogy komolyan foglalkozzék Franciaországban a monarchikus kormányforma visszaállításaival.

De milyen legyen az a monarchikus kormányforma? vajjon a régi királyság visszaállítása-e, vagy pedig a császárság? Talleyrand miniszter egész hajlamánál fogva az előbbinek volt híve; Napoleon előtt azonban Nagy Károly példája lebegett s a császári méltóság. Remusat beszéli, hogy idegenkedése a királyi koronától oly nagy volt, hogy dühbe jött, ha csak szóba hozták is előtte s mikor egyszer Talleyrand megbízásából Berthier marsall célzását tett erre, az első konzul szemei szikrázni kezdettek, hüvelykujját Berthier állához illesztve, egész a falig szorította, miközben toporzékolva üvöltött: «Hígyelejtémből! Ki tanácsolta, hogy épemet így felforralt? Múskor ne vállalkozz ily megbízatásokra».

Bécsben nem bánták volna, hogy Franciaország monarchikus szervezettel kapjon, mert hisz a legitimítási elv győzelmét óhajtották elérni mindenáron. De ennek kétségkívül a királyság restaurálása felelt volna meg inkább. Ezenkívül Ferenc császár attól tartott, hogy Napoleon óhajja teljesedése esetén az osztrák ház utódai, ha elesnek a német császári koronától, másodrendű hatalommá süllyednek, de de ha nem is, választott császári rangjuk mindenesetre bizonyos alantasabb viszonyba hozza őket Franciaország örökös császárságával szemben. Ez a tekintet s a rangjára való féltékenység indította Ferenc császárt, hogy Napoleon tervét igyekezze megakadályozni, bár ez utóbbi, a kérdés sürgős megoldása érdekében azt is kijelentette, hogy új méltóságával nem szándékozik bolygatni azt az etikett-szerű viszonyt, mely Franciaország és Ausztria közt a forradalmat megelőzőleg fennállott.

Napoleon hajthatatlan akarata nem engedett más megoldást, mint azt, hogy Ausztria tovább ne ellenesse Napoleonnak francia császárként való elismertetését, de ennek föltétele az legyen, hogy Ferenc császár is fölvegye az osztrák örökös császári címet. Az a megfontolás ugyanis, hogy nem inkább a német császári méltóságot tegyék-e örökké, oly nehézségekbe

ütközött, hogy keresztülviteléről le kellett mon-dani.

Ez ellen Napoleon nem tehetett semmi kifogást. De most meg arra fektetett súlyt, hogy az ő elismertetése előzze meg az osztrák császári cím fölvetelének hivatalos tudomásra hozatá-lát. Viszont Bécsben természetesen előbb akar-ták I. Ferencet császárrá proklamálni s csak azután küldeni a bécsi udvart Párisban képviselő Kobenzl-hez új meghitelt iratot.

Hosszas húza-vona után végre, mely Napo-leon türelmét végkép próbára tette, úgy oszlat-ták el a fenforgó nehézségeket, hogy a Kobenzl számára kiállított új meghitelt levél egyelőre csak II. Ferenc aláírásával látottat el minden cím nélkül, tehát a francia udvar tetszésére hagyatott, hogy őt már az új osztrák császár vagy pedig csak a német császár és magyar király követélül tekintse-e. Azonban csak a dip-lomáciai tény megtörténte után volt joga Ko-benzlnek ura részéről az osztrák császári cím felvételét a francia kabinettel hivatalosan közölni.

Az örökös tartományokkal Ferenc császár augusztus 11-én kelt manifestumában tudatta az új cím fölvetelét, melyet Ugerte Alajos gróf cseh királyi és osztrák főhercegi kancellár, továbbá von der Mark báró, gróf Voyna Ferenc és Erglelet János írtak alá. Néhány nappal később pedig Magyarországon is rendelteti úton tétetett közze a legfelsőbb elhatározás, miután előbb a megállapított új császári címzést véle-ményezés végett a magyar királyi udvari kan-czelláriának is megküldötték. Elég csodálatos, hogy ezt a hatóságot, melynek feje akkor gróf Pálffy Károly kancellár volt, egyáltalán nem izgatta nagyon a magyar közjog szempontjából is oly fontos újítás. Fölterjesztései mindössze arra vonatkoztak, hogy az «apostoli király» cím ne mellőztessék az új titulusból s a «Ráma, Szerbia, stb. király» is meghagyassék.

Még ezeknek az óhajoknak keresztülvitel-e is nehézségekbe ütközött, pedig tudvalevő, hogy a magyar királyi cím egyenesen fentartja a magyar királyságnak e tartományokra való fenhatósági jogát s a megkoronázandó magyar király a kiadott hitlevél alapján ezeknek a tar-tományoknak visszaszerzésére meg is szokott esküdni. A magyar kancellária kifogásainak nem is volt más foganatja, mint hogy a ma-gyar birodalomban használt címzésnél az «apostoli király» «Ráma, Szerbia, stb. király» cím fölvetett, az osztrák és német viszony-latban pedig nem, sőt a fölörölt négy tar-to-mány címerét is kihagyták a közös császári címerből, nehogy ez a portálva szemben nem-zetközi bonyodalmakra adjon alkalmat.

Csak e Magyarországra nézve augusztus 17-ki dátummal közzétett s Pálffy Károly gróf és Al-mássy Ignác által ellenjegyzett rendeletben tartotta szükségesnek Ferenc császár külön kiemelni egy passzusban, hogy a címzésben történt változástól semmi sérelmes követke-ztetés nem vonható Magyarország és kapcsolt részei önállóságának s alkotmányának épsé-gére.

Ez a magyarázat tette minden bizonynyal lehetővé csak, hogy e kihirdetés Magyarorszá-gon sem ütközött nehézségbe, sőt a Stahrem-berg gróf kancelláriai főnök által a magyar udvari kancellária útján közzétett felszólítás-nak, hogy a nevezetes eseményt lehetőleg ün-nepélyes díszszel és istentisztelettel üljk meg, igen sokan engedelmeskedtek a törvényható-ságok közül. Így Komárommegye október 24-én. Nagybánya város november 7-ikén tartott ez alkalomból háláadó istentiszteletet, Szabolcs-, Pozsegamegye pedig föl is irt. Buda és Pest városa felekezetei is megünnepelték a történeti jelentőségű fordulatot. Áradmegye pedig han-gversenyt, díszebédet, kivilágítást is rendezett a császári ház tiszteletére. Persze akadtak olyan vármegyék, is melyek, mint pl. Tolna — egy-szerűen tudomásul vették a rendeletet, vagy mint Békés, Záhgráb szárazon tudatják a vég-re-hajtást. A Hájdukerület lelkesedése kitörését vissza tudta fojtani egész a következő év má-r-czius 22-ikéig, csak akkor jelenti, hogy öröm-ünnepet ült s a templomokban dícsbeszédet tartatott.

Lőcsén a város főjegyzője olvasta fel a ren-delet szövegét október 15-én a városzház terén, az Alvinczy-ezred kivonult dícsapatai, a város előkelőségei és nagy tömeg jelenlétében. Három-

EMLEKEK.

Az életünkben vannak sugarak,
Mik ránk tüzelnek — és elszállanak.
S nagy idők múltán, mikor visszatérnek:
Csak emlékek már és nem szenvedélyek!

Sőt van sugár, mely sokkal többet ér,
S tisztábban fénylik, mikor visszatér.
Vannak abbanmaradt vágjak, szerelmek:
A melyek mint emlékek kedvesebbek!

— Én nem irigylem annak életét,
Ki mindent játszva és könnyen élért;
S nem maradott emlékkép, félbeszerbe
Egy-egy bolondos álma, vagy szerelme!
Szabolcska Mihály.

A PETRARCA HATSZÁZADIK SZÜLETÉSNAPIJÁRA VERT ÉREM.

szoros vivát hangzott utána s a katonaság sordíztet adott. Majd Pracháry János főbíró méltatta az ünnep nagy jelentőségét hosszabb beszédben, mire ismét felzendült a vivát, durrögtek a mozsarak s ágyúk. Azután isteni tisztelet következett; délből pedig bankett, este kivilágítás és potyabál, azaz «saltus publicus», a melyen a jó bürgerek nagy öröme a nemesi ifjúság is kivette részét. Csak az újabban kiállított adományleveleket sem lehetett addig elintézni. A birodalmi pecsét, melyben a császári sas játszott a főszerepet, lényegében azonos volt az osztrák pörhatóságok által azelőtt használt pecsétekkel. Az új czímerben pedig, melynek közepén a sas büszkélkedett, Magyarország czimere a jobb felső mezőben helyzetet el, — mint említettük már — Ráma, Szerbia, Románia és Bulgária nélkül.

Általában a rendeknél az volt a vélemény, hogy a császári cím Magyarországnak közjogi állását nem érintheti. De azért az 1805-iki országgyűlésen mégis czélszerűnek találták szóba hozni, s még inkább a következő 1807-iki diétán, a mikor a sérelmeket összeszedő bizottság, több megye sürgetésére, elég fontosnak ismerte fel a kérdést arra, hogy annak a magyar viszonyokra való kihatása ellen törvényhozási úton követeljen garanciákat. Élénk vita folyt ki e körül a kerületi ülésekben, de aztán mégis megnyugodtak abban, hogy a koronázási hitlevéllel s a királyi esküvel szemben az ország jogait nem fenyegetheti veszély a császári méltóság felvételével.

Pedig akkor már fenyegetett az összbírodalom réme s észrevétlenül mind jobban közeledett a megvalósuláshoz. Ferenc császár 1805-ik évi nagy veresége után kénytelen volt az addig használt dupla császári címről lemondani s német császári címét Napoleon követelésének feláldozni. Így jutott Ausztria, mint örökös császárság túlsúlyba a magyar királyság felett. Még azon évben rendelt ment arra vonatkozóan is a magyar udvari kancelláriához, hogy hivatalos irományokban az eddig császári és királyi szavak helyett csak cs. kir. használandó, hogy az ország külön címerével jövőre csak az országgyűlés élhet, a többi országos hatóságok mind a császári címert kötelesek használni s végre, hogy ez a megkülönböztetés: «ausztriai uralkodásunk 2-ik, magyar királyságunk 10-ik évében» — jövőre mellőzendő s azzal kell helyettesíteni, hogy «császárságunk 10-ik évében.»

PETRARCA SÍRJA ÉS EMLÉKÉRME.

Lapunk egyik közelebbi számában bemutattuk Petrarca arquai házát; most, Alinari legújabb fényképe után, megismertetjük a sírt is, melyben a nagy költő hamvai nyugszanak.

Mint tudjuk, Petrarcat 1374 július 19-ikének reggelén, Szent Ágoston vallomásaiba borulva,

halva találták. Temetésével nem késedelmeztek, s egyelőre az arquai templom Szent Mária-kápolnájában helyezték nyugalomra. Francesco Da Brossano, a költő törvénytelen leányának férje azonban már hat évvel később a templom kis piacán emelt s négy oszlop által tartott vörös márvány sarkofágba vitte át Petrarca földi maradványait, a hol azok most is pihennek. Giovanni Boccaccio, a költő halála felett keseregve, ez alkalommal írta Brossanónak: «Mint firenzei irigylem Arquát, mely bár eideig ismeretlen volt, híressé válik az emberek előtt. Az Adriai tenger messze vidékeiről visszatérő hajós szeretettel tekint az eugenei halomra s így szól társaihoz: ezeknek a halmoknak a lábánál alszik Petrarca.»

A sarkofág talapzatán a maga Petrarca által készített sírvers olvasható:

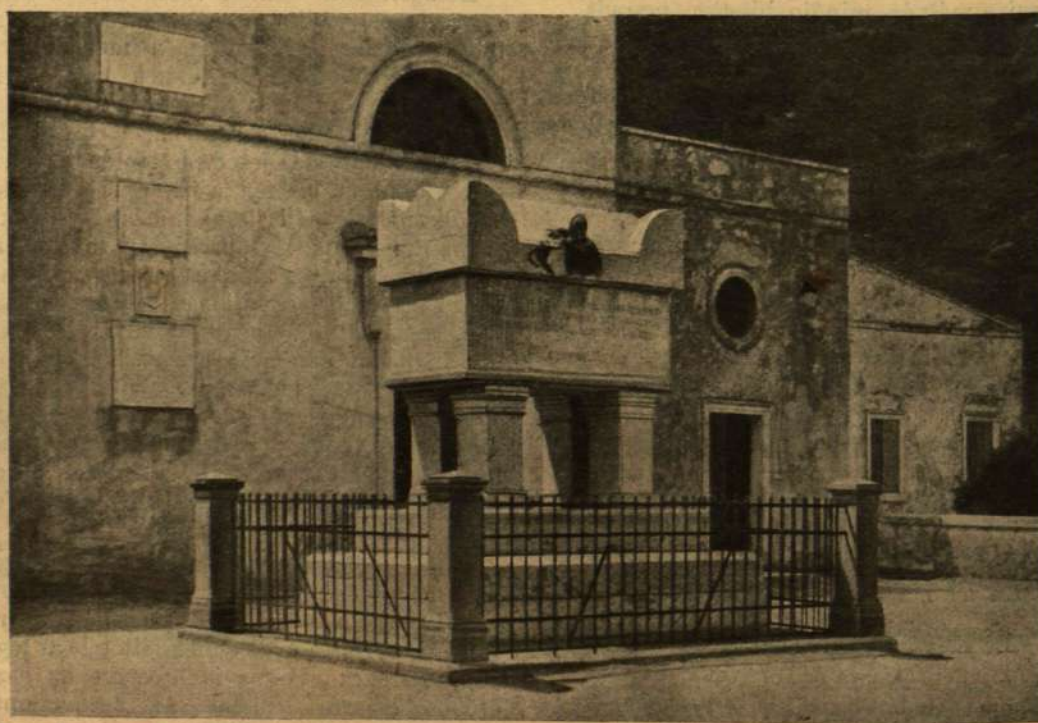
Frígida Francisci lapis hic tegit ossa Petrarchae
Suscipe virgo Parens animam, nate Virgine, parce
Fessaque iam teris coelis resquiescat in arce.

(Petrarca Ferencz kihalt csonkjait fedi e kő. Fogadd, Szűz-anya, lelkét, s te Szűztől született, enged, hogy elfáradva a földön, megnyugodjék az égnek várában.)

A padovai Pietro Valdicocco 1547-ben a költő kisebb méretű bronz mellszobrát állította föl a sarkofágra, mint Laura dalmokának nagy tisztelője s házában abban az időben tulajdonosa.

A sírt 1630-ban egy Martinelli nevű szerzetes felnyitotta s Petrarca egyik karját elemelte belőle. Hová lett ez a kar? — biztosan senki sem tudja, mert annak a mendemondának, hogy a madridi múzeumban őriznék, nincs semmi alapja.

A sír 1843-ban már omladozni kezdett, de Carlo Leoni költségén helyreállították, 1874-ben pedig, midőn Olaszország a költő halálának öt-százados évfordulóját ünnepelte, vasrácsozattal vették körül s a közelében levő templomot is restaurálták. Ebben az állapotában látható a sír jelenleg is.

PETRARCA SÍRJA.

EGYVELEG.

* Tibet, melyet Anglia hatalmába szándékszik keríteni, nagyobb mint Franciaország, Németország és Spanyolország együttvéve, lakosainak száma azonban csak hat millió.

* Az orosz hadseregben nők is szolgálnak mint orvosok és sebészek. Európa bármely más országában a nők ily módon való alkalmazására nincs példa.

* Mandzsúországnak a kutyákat úgy tenyésztik, mint Ausztráliában a juhokat. A mandzsú menyasszony hozománya nem pénzből vagy földből áll. Szegény emberek leánya hat kutyát kap, jobb módú szülők ennél többet adnak. A kutyák húsa eledelül szolgál, bőrükből pompás takarók készülnek.

* Koreában a férfú csak akkor lesz nagykorúvá, ha megnősül. Agglegény hivatalt nem viselhet, valószínű bizonyíték erővel nem bír, tanácsát senki sem kéri, el sem fogadják. Haját úgy tartozik viselni, mint az iskolába járó leánygyermek. Mihelyt a férfú megnősül, haját befonja és hosszú száru pipát használhat. A családi életben az elsőbbség a nőt illeti meg. A férfiú dohányzással tölti az időt, míg a nő megfőzi a rizst, mos és a család ruháit foltogatja. Legújabbban a koreai nők nem kényszerítik arra, hogy tizenhat éves kora előtt férjhez menjen, sőt ha akarja, hajadon is maradhat.

* A St.-Louis-i kiállítás egyik toronyórán a perczmutató hossza 60 láb.

* Németország külföldi gyarmatai ötször, a francia gyarmatok tizenhatszázszor, az angol gyarmatok pedig kilencvenhatszázszor akkora, mint az illető anyaországok.

* Vasutasok balesete. Az esztendő minden egyes napján világszerte átlag 42 vasuti alkalmazott: munkás és hivatalnok veszté életét vagyis óránként majdnem kettő pusztult el. Angliában minden tíz évben 156 ezer vasuti alkalmazott sérül meg, vagy veszté életét.

* Gombostű gyártás. A múlt évben közzétett statisztikai kimutatás szerint Angliában, Franciaországban és Németországban az egész éven át naponta 65 millió gombostűt gyártanak. Ezen tömegből Angliára 53 millió esik.

* A Marconi-féle drót nélküli táviratozáshoz való 130 láb magas pónának darabja 960 koronába kerül.

* Kínában évenként bírói ítélet folytán átlag ezer embert végeznek ki.

* Mennyi a billió? Angliában egy billió alatt milliószor milliót értenek. Amerikában egy billiót csupán ezer milliónak számítanak. Franciaországban a billió elnevezéssel szintén ezer milliót tisztelnek meg; Európa többi országaiban az ezer milliót milliárdnak nevezik.

* Jamaika szigetén egy tucsat finom narancs ára 3 fillér, egy nagy ananászt szintén ilyen áron lehet kapni.

PETŐFI SZOBRA POZSONYBAN.

A legnagyobb magyar lírikus dicsőségét közelebb már egy harmadik monumentális szobormű fogja hirdetni és pedig Pozsonyban, hol küzdelemteljes fiatalságának egy részét töltötte. Az országgyűlési napló másolásával kereste meg itt mindennapi kenyerét Petőfi. A város közönsége aránylag rövid idő alatt gyűjtötte össze a szobormű felállításához szükséges jelentékeny összeget s a szobor-bizottság a közelebbi napokban abban a szerencsés helyzetben volt, hogy a bíráló-bizottságtól, melyben több kiváló budapesti szobrász is részt vett, 37 pályamű sorsa felől kérhetett ítéletet.

Az első díjat a bírálók Radnai Béla pozsonyi születésű szobrásznak ítéltek oda s a pályázati feltételek szerint ugyancsak őt bízták meg a szobor megalkotásával. Így tehát Fadrusz János örökebe olyan művész lép, kire, mint fiára szintén büszkén tekinthet Pozsony városa. A szobormű nem magas, inkább elnyúló talapzaton ábrázolja a nagy költőt, a mint lantját a talapzat ormára fektetve, kezébe kardot ragad, hogy a közelgő vészben hősi ellenállásra buzdítsa honfitársait. A talapzaton, egy lépcsővel alább bájos női alak, a Múza, áll, kérére tekintet vetve Petőfira, hogy ne kockáztassa drága életét. A szobormű szépen juttatja érvényre a gondolatot s vonalaiban nagyon tetszetős. Radnai, ki nemrég Lenau csatái szobrával aratott sikert, ezzel az újabb művével is nem közönséges tehetségről tesz tanúságot.

A második díjat Ligeti Miklósnak ítéltek a bírálók. Pályaművét a kiviteltre szánt szobormű mellett mutatjuk be, hogy a közönség a két művészi alkotás közt az összehasonlítást könnyen megtehesse.

A JAPÁN PARLAMENTBŐL.

Okuma gróf volt japán miniszter nemrég igen jeles cikket tett közzé a «North American Review»-ben, melyben tanulságosan és meggyőzően fejtegeti Japánnak az 1868-diki nagy forradalom óta tett haladásának előnyeit és árnyoldalait. Ez volt az az időpont, melytől fogva Japán teljes erejéből az európai művelődés útjára lépett, nyugati erkölcsöket és szokásokat honosított meg, de másrészt ily nagy átalakulás nem mehetett végbe oly gyorsan a nélkül, hogy az állam szervezetét alapszabályait meg ne rázta volna s a gazdasági állapotokban súlyos zavarokat ne idézett volna elő.

Az a hadsereg, mely most bámulatba ejti a világot harckésziséggel, a technika minden vívmányait értékesíteni tudó szakképzettségével, úgyszólván a földből termett elő. Harminczöt év előtt még lánssá, kard volt a samurai-ok fegyverze. európai egyenruháról szó sem volt. A mai félelmes hadigőzösköket vitorlások helyettesítették. 1868 óta azonban egyszerre minden megváltozott; európaivá lett minden s mivel egy régi japán közmondás szerint «a mit a nagy urak szeretnek, azt a kisebbek megtanulják még jobban szeretni», az európaivá lett japán mindenki mélyebb meghajlással üdvözölte s

Ligeti Miklós pályaműve.

A POZSONYI PETŐFI-SZOBOR PÁLYÁZAT PÁLYAMŰVEIBŐL.

lassanként mindenben utánozni kezdte öltözködésében, modorában; még a kinek nem tellett is európaias öltözködésre, büszkébb volt, ha japán ruházata alatt európai alsóruhát viselt.

Az éjjeli lámpákat kizsárolták az üveg-lámpák, a gyékényeket a szőnyegek. Így mutatja ki Okuma a társadalmi szükségletek minden terén az európai hatás következtében előállt forradalmat.

Mindama nagy változásokkal párhuzamosan fejlődött ki a szabad politikai intézmények ama rendszere is, mely a japán parlamentben érte betetőzést.

A japán parlament cenzusos választásból kerül ki: 45 millió lakos közül körülbelül csak egy millió polgár választ. De azért a nem választóknak is van befolyása a közügyekre, mert a gyűlekezési jog csaknem korlátlan s ezzel a joggal bőven élnek is a polgárok. Ezt tudva, a legmagasabb állású államférfiak sem vetik meg néha a tömegek vezetőivel való érintkezést. Különben a választói jog kiterjesztése Japánban is a legközelebbi jövőben megoldandó kérdések közé tartozik.

A mi azonban a japáni parlamenti viszonyokat élesen megkülönbözteti az európaiaktól, az az, hogy a mig Európában kivétel nélkül a felsőház képviseli a mérsékelt és konzervatív elemet, addig Japánban éppen a Tokióban székelő felsőház, melynek tagjai születési joggal vesznek részt a törvényhozásban. Leghevesebb szószólója a területi terjeszkedés politikájának, míg a középosztályra támaszkodó alsóház inkább a takarékoskodást követeli az államháztartásban.

A mostani képviselőház az 1902 augusztusában választott, de ugyanazon év végén már ismét feloszlott házat váltotta fel, igen esékely változással tagjai személyében. Az összesen 376 képviselő közül 280 feltétlen támogatója a Kotsura-miniszteriumnak. Ez a többség két-féle elemből áll: a Szaju kaj, vagyis alkotmányos szabadelvűekből, kiknek vezérek Ito márkí, és a Kenzei huto, vagy haladó-pártiakból, bizonyos mérsékelt imperialista hajlamokkal, kik a fentebb említett Okuma gróftól követik. Ez a párt az, mely az oroszokkal való barátságos viszonyt hivatott fenntartani Mandzsúországgal szemben minden támadó politikát ellenez.

A felsőházban a helyzet ura Jamagata tábornagy, Kotsura miniszterelnök legbensőbb tanácsadója. Ez a felsőház 209 tagja közül 129 szavazattal rendelkezik s így képes arra, hogy válságos kérdésekben döntő állást foglaljon el.

A mostani háború felidézésében is ennek a háborús pártnak volt legfőbb része. Mert habár el kell ismerni, hogy Japánban a politikai pártok nem személyi érdekből küzdenek egymással, de világosan észlelhető két fő áramlata a politikai nézeteltéréseknek. Az egyik, az alsóház többsége úgy tartja, hogy Japán a kínai háború után veszedelmes útra lépett, míg a felsőház tagjainak túlnyomó része még tovább akar haladni a katonai kiadások szaporítása útján, s azért idézte elő az oroszokkal való háborút is, hogy azzal ketté vágjon minden pénzügyi és diplomáciai nehézséget. E párt tagjai közt gazdagnál gazdagabb nemesek foglalnak helyet, kiknek vagyonához hasonló nagy vagyonnaknak példái csak Angliában s Amerikában találhatjuk, s kiket ép ezért nem nagyon érint az adóknak a háború költségei következtében szükségessé váló fokozása. Kalandos politikájukban hű támogatókra találnak az adott egyáltalán nem fizető proletár osztályban is.

Japán azonban már aligha bírja el a fokozódó terheket. Már 1901 májusában Ito márkai azért adta be lemondását a kormányelnökségről, mert nem akart felelősséget vállalni az ország erőldozatainak további igénybevételeért. Az utána következő *Kotsura*-kabinet kezdetben a földadót akarta emelni, de erős ellentállásra talált az alsóház többségében s ez volt oka a parlament 1902 decemberében történt feloszlatásának. De az új választások sem adtak a kormánynak igazat s az új parlament is vonatkozott megadni neki a felsőház által erőltetett nagymérvű flottaszaporításokra való hitelt. Pedig az 1903—4. évi költségvetés 75 millióval csökkentette a kiadásokat. De persze a vasúti, tengerészeti költségzaporulatok, a táviratok, távbeszélők főbb kiadásai mind a rendkívüli kiadások közt szerepelnek, körülbelül 500 millióval, mely tíz évre elosztva is évi ötven millió emelkedést jelent.

Az angol-japán szövetségnek arra kellett volna szolgálnia, hogy Japán elhelyezhesse nagy költségeit az angol tőkepenzeseknél. De ez a remény nem vált be, mert a délafrikai háború költségei által több mint 15 millió koronáig igénybe vett londoni pénzpiacot meg lehetős hűvösen fogadta a japán ajánlatokat s aláírásaival legfeljebb 125 millió erejéig volt hajlandó fedezni a kölcsönt. Hasonló balsiker érte Japánt az Egyesült-Államoknál való puhatólása közben, bár rendkívül kedvező kereskedelmi szerződéseket kínált cserében. Így aztán kénytelen volt Japán a rövid lejáratú kamatozó kincstári kötvények kibocsátásához folyamodni, hogy a háború szükségleteit fedezze.

El kell azonban ismerni, hogy Japánnak kiváló pénzügyi kapacitásai vannak, mint pl. a valutarendezést nagy sikerrel keresztül vitt *Matsukata* és a helyébe lépett *Watanaba* öröf, a kit aztán 1896-ban ismét *Matsukata* gróf váltott fel. Ezeknek sikerült Japán pénzügyeit rendezni, nagy aránykészségeket felhatalmazni, hatalmas arányokban szervezni különösen Japán selyem-, rizs- és tea-kivitelét. Csak ily előzmények után kockáztathatta meg Japán a háborút. Ennek a háborúnak megértésére, eredményei mérlegelésére éppen azért nagy fontossággal bír Japán parlamenti életének is némi vázlatos ismerete, de mint a fentebbiekben előadtuk. Csak így láthatjuk tisztán azokat a belső okokat, melyek Oroszország és Japán összecsapását megérlelték s csak így képzelhetjük magunk elé azt a hatást, a melyet a háború kimenetele Japán jövőjére tenni fog.

REGELE JÁNOS.

A képviselőháznak a múlt héten halottja volt. A gyászt nem hirdette ugyan fekete lobogó a ház épületén, a képviselőház tagjai és tisztviselői közt azonban csakhamar elterjedt a hír, hogy *Regele* János kir. tanácsos, a képviselőházi nagyróda főigazgatója szombaton, augusztus hó 5-én 71 éves korában meghalt.

A megboldogultnak újszólva egész élete a magyar parlament szolgálatában telt el, s egyike volt azoknak, a kik az újkori magyar parlamentarizmust újszólva születésétől fogva figyelemmel kísérték. *Regele* János már 1861-ben a képviselőház szolgálatában állt, és országgyűlés fölosztásával ugyan tisztje véget ért s

REGELE JÁNOS.

ő Pest városának lett tisztviselője, de a provizórium után ismét visszakért képviselőházi tisztviselőnek, és mind haláláig állandó alakja volt a Háznak. Regele nem volt ugyan valami nagyon közlékeny ember, a képviselők és hivatalnok társai azonban csakhamar megszerették, mert mintaképe volt a kötelességtudó, szorgalmas és pontos hivatalnoknak, a ki a nagyirodának, a melynek 1875 óta mint igazgató, majd később mint főigazgató élén állott, ügyeit példás rendben tartotta. Erdemei elismerésül 1894-ben Ő Felsége a királyi tanácsosi címmel tüntette ki. Néhány esztendő előtt aztán Regele elkezdett betegeskedni. Funkciójának egyik része volt, hogy szavazások alkalmával a gyorsírók padja mellett ülve, a képviselői névjegyzékben ő jegyezte meg a jelenlévőket vagy távollévőket. Most aztán, hogy egészsége roszra fordult, a képviselőház tagjai kezdték észrevenni az öreg Regele távollétét. Baja mindinkább súlyosbodott, míg végre hosszas szenvedés után a halál megváltotta. Teme-tése vasárnap augusztus 7-én volt a képviselőház tagjainak és hivatalnokainak nagy részvéte mellett.

AZ UTOLSÓ NAPOK.

(Képviselőházi pillanatnyi fényképekhez.)

Talán sehol a világon nem ismerik el annyira követendőnek a parancsot, hogy nyáron nyaralni kell menni, mint éppen Budapesten. Itt hagyjuk a fővárost hőmpolygó Dunájával, fürdő-vizeivel, hegyeivel, a nagyváros és az otthon minden kényelmével és szívjuk inkább a falusi port s tűrünk inkább ezer kellemetlenséget, viselünk nagy költséget, csak hogy — nyaraljunk.

Az idén azonban nem így történt. Az országházon ott lobogott egész júliusban s augusztus felében a kettős lobogó, a mely azt jelenti, hogy még törvényt hoznak a tisztelt képviselő urak. Együtt van az országgyűlés, itt kell maradniuk a minisztereknek, a miniszteriumi tisztviselőknél, a hírlapíróknál és egyáltalán mindenkinél, a kinek ügyei a törvényhozással csak némi kapcsolatban vannak is.

Ha azonban arra a kérdésre akarnánk lelkiismeretesen megfellelni, hogy miért is van együtt az országgyűlés, és annyit jelentene, mintha arra vállalkoznánk, hogy egy kis pótkötetet csatolunk Magyarország legújabb történetéhez. Annyi bizonyos, hogy azelőtt nem gondolt se választópolgár, se törvényhozó arra, hogy a nyári dolog idején hozzanak törvényeket. De tavaly jöttek a csifra idők: az elkésredett nyári parlamenti küzdelem, azután valamilyen békésebb idők, apró esetpatékkal, majd ismét hevesebb harcokkal fűszerezve, úgy hogy egyszerre csak azt vettük észre, hogy immár több, mint két év óta egyfolytában van együtt a képviselőház.

S a közönség is élénken érdeklődött még e kánikulai időben is a Ház iránt. A kártyázó zsúfolásig tele, úgy hogy sokan a kintinon szellőztetett, hűvös ülésteremben valóságos klimatikus gyógyhelyet véltek felfedezni s a nagy hősegek idején az volt az általános nézet, hogy ez Budapesten a leghűvösebb hely. A költségvetés tárgyalása mindig egyik legfárasztóbb munkája szokott lenni a mi parlamentünknek. Megérzik ezt a képviselőház tagjai, legelső sor-

ban az elnök és az alelnökök, kormánypárt, ellenzék, sajtó egyaránt. De az is véget kell, hogy érjen egyszer, bár eleinte úgy tetszett, örökké fog tartani. Az általános vita még hetekig nyúlt, a pénzügyi tárca költségvetésével azonban már csak fel ülésben végzett a képviselőház s a többi költségvetéseket is szokatlanul gyorsan végezte el. Most már aztán széjjel megy a két ház és széjjel mennek a pártok. A néppárt három korifeusát, *Zichy* Aladárt, *Rakovsky* Istvánt és *Molnár* Jánost valószínűleg a bucsi perczében kapta le a fotografus, s az országsháztéri vilamos megálló előtt, a hol rendszeren jó étvágyat kívánnak egymásnak a honatyák, e héten már a nyaralásról folyt a szó. Sokan valószínűleg a viszontlátásig köszöntötték egymást, t. i. a fumei kikötőben, a honnan aztán Saint-Louis felé viszi őket a hajó az interparlamentáris konferenciára.

WALDECK-ROUSSEAU PÉTER.

1846—1904.

Franciaország egyik kitűnő államférfia, *Waldeck-Rousseau* augusztus 10-én meghalt Párisban. A mit a harmadik francia köztársaság megszüléséről *Gambetta* és *Jules Ferry* megkezdtek, *Waldeck-Rousseau* mint a francia kormány elnöke folytatta nagy államférfiúi előrelátással. Nyugodt természetű, éles eszű politikus volt. A legutóbbi időkben *Combes* kormányára mérséklő befolyást kívánt gyakorolni s mint már beteg embert is ellenállhatatlannul érdekelte a francia kormány és a klerikálisok közt kifejlődött nagy harc, melynek kezdetei az ő kormányzása idejére nyúlnak vissza. Ő hozta meg a kongregációkra vonatkozó szigorú törvényeket. *Combes* miniszterelnök kiméletlen szigorúsággal fogott ezek végrehajtásához és ezért *Waldeck-Rousseau* a szenátusban nyíltan állást foglalt a kormány ellen; kárhóztatta, hogy Franciaországot összeűtközésbe hozták a pápasággal.

Waldeck-Rousseau Péter 1846 december 2-án született Nantesben, a hol atyja tekintélyes ügyvéd s az 1848-iki alkotmányozó gyűlésen népképviselő volt. Fia is ügyvéd lett Rennesben s a város egyik kerülete 1879-ben képviselővé választotta. *Gambetta* és *Jules Ferry* köztársasági politikájához csatlakozott. Még alig volt 35 éves, mikor *Gambetta* kormányt alakítván, *Waldeck-Rousseau* belügyminiszternek hívta meg. Tehetsége, politikai érzéke, szónoki és vitaközlő kiváltsága a legtekintélyesebb politikuskor közé emelték. A munkás szakegyesületekről alkotott törvényét szelvényben mintának használják. Tekintélye annyira emelkedett, hogy az 1895-iki elnökválasztáskor 184 szavazatot kapott, de Faure Félix javára a további mérközéstől visszalépett. 1899-ben *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök lett, és a sűrűn változó francia kormányelnökök sorában szokatlanul sokáig, teljes három esztendőig maradt a kormányon, miután a Dreyfus-ügy hullámai, a melyek a kormány élére sodorták, sikerült elsímitania azzal, hogy kijelentette, hogy az ügy egyedül a bíróság elé tartozik s a politikához semmi köze. Azután, elszántan hozzáállott politikájának megvalósításához. A francia szereztesrendek ellen való harczot a köztársaság nevében indította meg, hogy az ország a belső villongásoktól megkíméltesse. Az 1902-iki győzelmes választások után lemondott s a szenátusban foglalt helyet. Már akkor kezdődött betegeskedése.

Hosszú és kínos betegségben szenvedett *Waldeck-Rousseau* s már hónapok óta menthetlennek tartották. Elvitték sorbeille-i birtokára, a hol augusztus 10-ikén vese-operációt hajtottak végre a betegre. Egy órára mintha jobban lett volna, de aztán beállt az eszméletlenség és a halálközlőhöz hívott pap is így látta el az utolsó kenettel. Délután három órakor halt meg a jeles ember. *Loubet* elnök, *Combes* miniszterelnök küldték a családnak az első részvét-táviratot, egyszersmind intézkedtek, hogy az elhunytat állami költségén, Párisból temessék el. A temetést augusztus 13-ikára tűzték ki, s a halottat a Klotild-templomban helyezik ravatalra.

Waldeck-Rousseau elhunytáról az összes köztársasági lapok nagy részvéttel emlékeznek meg s kiemelik, hogy benne a köztársaság egyik

kitűnő szószólóját és legjobb védőjét veszítette el, a ki a mérsékelt irány híve volt, de mégis felfogta a demokratikus reformok szükségességét.

PLEHVE OROSZ BELÜGYMINISZTER MEGGYILKOLÁSA.

Az a szörnyű és sok tekintetben titokzatos bombamerénylet, melynek Plehve orosz belügyminiszter esett áldozatává, még mindig foglalkoztatja a lelküket. A gyilkosnak kilétét máig sem sikerült kideríteni, valamint arra a kérdésre sincs felelet, voltak-e s kik voltak a bűntársai.

A merénylet színhelyéről két érdekes fényképfelvételek után készült képet talál mai számunkban az olvasó. Az egyik az a jelenet, a midőn a «Varsó városához» címzett vendégfogadó előtt Muravjev igazságügyminiszter vezetése alatt jegyzőkönyvet vesznek fel a hatóság tagjai az esetről s körülményeiről. E képen is ott láthatók elszórva a közelemben a miniszter felrobbantott kocsiának egyes darabjai s egyéb össze-vissza tépett tárgyak romjai, melyeket a robbanás ért. Másik képünk jellemző képet nyújt a robbanás erejéről: Plehve kocsiát ábrázolja a robbanás után. Csak a váza maradt meg a kocsinak s az is erősen meg van rongálva, a többi részeit szétröptette mindenfelé a bomba, a benn ülőkkel együtt.

TÜZ A BUDAPEST-FERENCZVÁROSI DOHÁNYGYÁRBAN.

A tűzvészekből, melyek országsszerte annyi romlást okoznak, a fővárosnak is kijutott a legutolsó napokban. Kigyúlt az újpesti *Danubius* gép- és hajógyár; leégett Kispesten a *Hoffner* és *Schranz* féle gazdasági gépgyár, augusztus 6-ikán pedig a ferenczvárosi dohánygyárt fenyegette nagy veszedelem. Budapest négy nagy dohánygyára közül ez a legnagyobb; egész telep. Az épületek négy utcára szolgálnak s mindíg sok száz munkás dolgozik ott.

A tűz augusztus 6-án délután 3 óra körül támadt a Kinizsi-utca felé levő négyemeletes raktárban. Az épületben nem laktak, nem dolgoztak, ott a dohányt, a kész szivart tartották. Ott volt az anyagszertár is, s abban az ország huszonnégy dohánygyára és harminczkét dohánybéváltó-hivatala számára van raktárban a sok eny és mindenféle olyan holmi, a mely a dohány földolgozásához szükséges. Ez a gazdasági szertár a harmadik emeleten volt. Alatta, az egész második emeleten az a raktár van, a melybe a dohánylevél kerül: 92,600 bál dohány volt most ott összehordva.

A legelső emeleten levő anyagszertárban keletkezett a tűz, alkalmasint véletlen szerencsétlenségből. Az alsó részekből még sok dohányt, szivart kimentettek; még többet kidobáltak az udvarra és utcára, a hol azután a víz öszszeszártta. Az épületnek egyharmada égett el, egészen le a pinczeboltozatig. A raktáron volt dohánynak tetemes része megsemmisült, mert nagyon sok pocsékká ázott. A szertdobált ázott és égett dohányt, szivart később a Dunába hordták. A tüzet délután hat órakor sikerült megfékezni.

A kár anyagban 760 ezer korona, épületben 28 ezer korona. A megmentett raktárépületben 10 millió koronányi dohánynál van elraktározva.

A «Varsó városához» címzett fogadó előtti tér a jegyzőkönyv főlvételek.

WALDECK-ROUSSEAU PÉTER.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Egy angol Petőfi-fordítás. *Yolland* Artur B. a budapesti egyetemen az angol nyelv és irodalom előadója érdekes és beható tanulmányozáson alapuló előadást adott ki e czímen. Petőfi művei egy részének azt az angol fordítást ismerteti benne, melyet *Bowring* János angol író (1792—1872) adott ki 1866-ban. *Bowring*, ki régebbi magyar költőkből is fordított egy kötetre valót, Petőfiné «János vitéz»-ét, «Bolond Istók»-ját s 75 dalát fordította le. Az eredeti szövegből fordított, de mivel csak félig-meddig tudott magyarul, kénytelen volt a Kertbeny-féle német fordítást is használni s még így is igen sok fordításában a félreértés és a félremagyarázás; sokszor egészen kiforgatja az eredeti értelmét. A most megjelent füzet szerzője e botlásokat esetről-esetre feltűnteti, de arról sem felel meg, hogy el ne ismerje a fordításban itt-ott található sikerültebb részeket is. A főbaja a fordításnak minden esetre az, hogy készítője nem értette meg az eredetit úgy, a hogy kellett volna s nem volt meg benne a költői tehetségnek az a mértéke, a mely egy jó műfordításhoz szükséges. Viszont azonban nekünk magyaroknak nem szabad megfélekednünk arról az érdemről, hogy ő hívta fel először az angol irodalom s közönség figyelmét Petőfira s általában a magyar költészetre. *Yolland* úr, ki maga is született angol, e füzetével nemcsak lelkiismeretes szorgalmának, hanem annak is élénk bizonyosságát adta, hogy igen alaposan és sok fogékonysággal tanulmányozta Petőfi költszetét. A tartalmas füzet Budapesten jelent meg Márkus Samu nyomdájában.

Báró Eötvös József és a francia irodalom. *Berkovits* Miklósnak ily című füzet tartalmas adalék a nagy író érzés- és eszmévilágának ismere-

téhez. Azt a hatást rajzolja, melyet a francia írók közül különösen Chateaubriand tett Eötvösre s fejtegetései, — bár akad bennük hégaz — nagyjában meggyőzők s a tárgy alapos tanulmányozására vállalkoznak.

Filozófia az orvostudományban. *Dr. Horváth* Kornél aradi orvos e czím alatt komoly tartalmú könyvet adott ki, melyben az orvostudomány filozófiai alapjait igyekszik megvetni s filozófiai szempontokat és módszereket alkalmazva vizsgálja benne az orvostudomány sarkalatos kérdéseit. Sok érdekes gondolat van a tartalmas könyvben, melyhez dr. *Donáth* Gyula egyetemi magántanár írt előszót. A Dobrowsky és Franke kiadásában megjelent kötet ára 2 korona.

Győr viránya. Vázlatok Győr növényvilága köréből, írta *Zoltán* Vilmos. A költői munkáiról ismert nevű szerző e művében a Győr városában s környékén vadon vagy kertekben található növényeket ismerteti, sok természetrajzi ismerettel, a tárgynak szeretetével. A botanika kedvelői sok mindenfelé tanulhatnak a jól írott könyvből, mely Győrött, a «Pannónia» irodalmi vállalat kiadásában jelent meg s ára 2 korona.

Beszédek. *Vértési* Károly kiadta egy kötetben az 1897—1903 években mondott újabb beszédeit. Hazafias beszédek, alkalmi köszöntők vannak a kötetben, melyet szerzője inkább barátainak szánt, mint a nagy közönségnek. Nagel Ottó könyvkereskedésében jelent meg, ára 2 korona.

«Iparosok könyvvezetése» és fontos tanácsok üzleti ügyeikben» ezímen *Roth* Jakab miskolci gépgyári főkönyvelő gyakorlati irányú könyvecskét állított össze, a mely alkalmas arra, hogy a kisiparos el-sajátíthassa belőle a reá nézve annyira fontos könyvvezetést, melyben való járatlanságának annyi magyar kisiparos adta már meg az árát. Kíváncsok volna, ha iparosaink mennél többet forgatnák a derek kis könyvecskét, mely a könyvvezetésen kívül sok egyéb a gyakorlati életben előforduló dologra vonatkozólag ad jó tanácsokat. A munka *Szterényi* József miniszteri tanácsos előszavával Miskolcon jelent meg s ára 2 korona.

A «Földrajzi Közlemények» legutóbbi füzetében *Hopp* Ferencz vázolja a siberiai vasuton tett utazását, dr. *Lőrinczy* Lajos a Retyezát tavról, *Hegyfőki* Káos az uralkodó szél irányáról, *Kormos* Tivadar a Karas mollusca-faunájáról értekezik. A füzet többi részét apróbb közlemények töltik be, melyek közül különösen érdekes, a mit Fiume népesedési viszonyairól olvasunk. Ugyanis még husz évvel ezelőtt csak néhány magyar volt Fiumében, most számuk felül van a 2800-on. Szentén nagyobb mértékű terjedése mutatkozik nyelvünknek a fumei különféle nemzetiségek közt is. A Földrajzi Közleményeket dr. *Cholnoky* Jenő szerkeszti s a «Magyar Földrajzi Társaság» adja ki.

A «Hungary» című Budapesten megjelenő angol két-heti képes lap most már második évfolyamának 17-ik számát adta ki. A csinos kiállítású és változatos tartalmú lap buzgón szolgálja hazánknak az angol közönséggel való ismertetése ügyét, minden számában képeket és cikket közöl az ország egyes szép vidékeiről, Budapestről, a magyar népeletről, stb. Legutóbbi száma cikket közöl arezkép kíséretében Petőfiről, cikksorozatot a régi magyar történetből, a st.-louis-i kiállításról, stb. Képei is tetszetősen vannak összeállítva. Legközelebbi számában a nevezetesebb magyar fürdőket fogja ismertetni. A hasznos feladatra vállalkozó lap szerkesz-

Plehve kocsiának maradványai.

(Középen Kacsócsics Géza, Leidenrost László és Gajári Géza.)

(A jobboldali csoportban Gajári Géza, Gajári Ödön és Vancsó Gyula.)

Képviselők az ülés után az országház előtti villamos-vasúti várócsarnoknál.

tője *Golonyá Jenő* (IV. Kaplony-utca 9.) előfizetési ára fél évre 7 korona.

„**Marienbad világfürdő**” címmel dr. *Tuszkai Ödön* rövid, de jól összefoglalt kis útmutatót írt a csehországi híres fürdőhelyről. Marienbad azon fürdők közé tartozik, melyeknek vendégei közt mindig sok a magyar. Ezek jó hasznát vehetik dr. *Tuszkai* füzetének, melyben röviden, világosan megvan minden, a mit a Marienbadba utazó fürdővendégeknek tudniuk kell. A csinos kiállítású füzet ára 1 korona 20 fillér.

Madarász Viktor festményeinek kiállítása. *Madarász* Viktor, a „Zrínyi Péter és Frangepán utolsó órái” kép festőjének, a történelmi festészet régi művészetének összegyűjtött festményeire nyitja meg a Nemzeti Szalon szeptember 4-én új kiállításának sorozatát. Erre a tárlatra összegyűjtötték Madarász több műveit, a melyek eddig magántulajdonban voltak. A Szalon igazgatósága felkéri mindazokat, a kiknek birtokában Madarász-féle képek vannak, hogy azokat a kiállítás céljaira engedjék át.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A nemzetközi tüzoltó-kongresszus augusztus 14-én kezdődik Budapesten. *József főherceg*, a magyar országos tüzoltó-szövetség fővédnöke nem vehet részt a kongresszuson, mert gyöngéledik s orvosai tanácsára nem hagyhatja el Alsóúthot e nagy forrásban. A megnyitás ünnepélyén a főherceget fia, *József Ágost főherceg* helyettesíti, ki a tüzoltó-tisztek országos egyesületének fővédnöke. *József főherceg* a kongresszus tagjait e hó 17-ikére vendégekül hívta meg a Margit-szigetre. *József főherceg* az országos tüzoltó-szövetség hivatalos lapjának augusztus 14-iki számára cikket írt, s azt következő barátságos levél kíséretében küldte el *Markusovszky Béla* szerkesztőnek:

keddikben vagyok. Az idén már három nagyobb tüzesetünk volt. Embereim vitézül megállták a sarat: csak én buslakodtam, távolról nézve a füstöt. A mint tudja, mikor hetvenedik életévemet elértem, lemondottam arról, hogy személyesen vonuljak ki a tüzekhez; de azért a szívem bizony csak most is sebesen

a mi víztartónk még elégségesnek mutatkozik. Magamat kedves emlékébe ajánlva, maradjok régi munkatársra és tisztelőre *József főherceg*.”

A kongresszussal egyidejűleg nyílik meg a tüzoltó-kiállítás a városligeti iparcarnokban. Nagy számmal érkeztek a hazai gyárosoktól tüzoltó készítmények, mindenemű felszerelések. A kiállítást augusztus 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg gróf *Serényi Béla* kereskedelemügyi államtitkár.

MI UJSÁG?

Királyunk az angol király látogatásán. *Edvárd* angol király aug. 11-ikén délután érkezett Marienbadba, hol a Weimar-hotelben lakik. Semmiféle hivatalos fogadás nem volt; a király autóbilon ment a városba. — *Ferencz József* király augusztus 16-án reggel 6 órakor indul el Ischlből és ugyanazon délután félhárom órakor érkezik Marienbadba. Az udvari vonat Linzen, Budweison és Pilsenen át megy Marienbadba, hol a király a Lugisland-villába száll. A pályaudvaron *Edvárd* király és kísérete várják. Az angol király ebédet ad a királyi tiszteletére. 17-én reggel a király Karlsbadba megy, honnan még az nap délután visszautazik Ischlbe, hogy születésnapját rendes nyári tartózkodási helyén, Ischlben töltsen.

Az egri érsekség jubileuma. Az egri érseki egyházmegye, melyet *Szent István* király mint püspökséget alapított, ezelőtt száz évvel emeltetett erre a

méltóságra, 1804. augusztus 9-ikén VII. Pius pápa bullájával, mely ezt elrendelte s egyúttal az egri püspökségből két új püspökséget szakított ki, a szatmárit és a kassait. Azóta az egyházmegyenek a következő érsekei voltak: *Fuchs Ferencz* (1804—1807), *bárá Fischer István* (1807—1822), *Pyrker János László* (1827—1847), *Lonovics József* (1848), *Barta-kovics Béla* (1850—1872), *Samassa József* 1873-tól. Samassa augusztus hó 7-én tartott egyházmegyejében a jubileum alkalmából hálaadó istentiszteletet. Egerben ő maga mondta fényes segédlettel a misét. Az egyházi ünnep után az érseki palotában lakoma volt, s azon egyházi, katonai, polgári előkelőségek vettek részt. Dr. *Samassa* érsek az alkalomhoz méltó beszédben szolt az ünnep jelentőségéről.

Zrínyi Ilona hamvai Késmárkon. A késmárki evangélikus egyházköztség hó óhajta volna, hogy *Thököly Imre* hamvaival együtt hű hitvesének *Zrínyi Ilonának* hamvai is a késmárki új evangélikus templomban találjanak örök nyugalmat. Az egyházköztség óhaját küldöttség közli a miniszterelnökkel.

A szász trónörökös és Tátrafüred. *Frigyes Ágost* szász trónörökös tátrafüredi tartózkodása alatt minden nap misét hallgatott, a melyet *Oltványi Pál* prépostkanonok, a tátrafüredi fürdővendégek nesztorá mondott. Oltványi prépostkanonoknak most *Ocyos báró*, a trónörökös gyermekeinek katonai nevelője, a trónörökös nevében elküldötte a trónörökös arcképét a következő ajánlással: „1904. júliusának emlékére *Frigyes Ágost* herceg.”

Az interparlamentáris konferencia magyar csoportja már útban van Amerika felé. A társaság egy része augusztus 10-ikén ment el Budapestről Fiumába, a másik része a következő napon. Fiumából a Cunard-Line „*Slavonia*” gőzösén teszik meg a tengeri utat New-Yorkig. Az elindulás augusztus 12-ikén délbén történt. Gróf *Apponyi Albert*, a magyar csoport elnöke, *Steiner Ferencz* országgyűlési képviselő, továbbá *Lukács György* főispán más úton mennek és e hónap 24-én utaznak el Liverpoolból a Cunard Line „*Campania*” nevű gőzösén Amerikába.

A budapest-lipótvárosi bazilika belső ékítési munkája is befejezéséhez közeledik. A templom felszentelését 1905 június 8-án, a koronázás évfordulóján megtarthatják.

A bazilika belső képe már most is méreteiben és művészi hatásában egyaránt megkapó. Az óriási főhajót az aranytól ragyogó kupola koronázza, a *Lotz* és *Benczúr* mesterek kartonai nyomán készült mozaik-képekkel, melyek *Salviati* világhírű velencei üvegyárából valók. Az oltárokat is nagyjában felépítették s már csak a részletes díszítőmunka, a szobrok és a képek elhelyezése van hátra. Most állítják fel a hatalmas orgonát, *Angster* pécsi orgonagyáros művét. Jelenleg a főoltár fölállításán dolgoznak, a gazdag szobrászati műveken. Itt lesz *Strobl* Alajos szobrászművészről *Szent István* király szobra, karrarai márványból. Az oltár mögé, a szentélyben *Benczúr* Gyula mozaik képei alá *Mayer* Ede öt domborműve kerül, melyeket most öntenek

Tüzoltók az egyik égő raktárban.

bronzba. Ezek *Szent István* király életéből való mozzanatokot ábrázolnak. A két nagy mellékoltár és a négy kisebb mellékoltár teljesen föl van már szerelve a gazdag bronzdíszítéssel. Az oltárképek közül négy kész: *Benczúr* Gyuláé, a mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor *Szent István* fölajánlja koronáját Magyarországnak védőasszonyának, *Máriának*; *Stettka* Gyuláé, (*Krisztina*, a keresztény), *Roskovits* Ignácztól *Szent Adalbert* és *Vastagh* Györgyztől *Szent Imre*. *Nadler* Róbert most fejezi be hármasképét, *Szent Czeccilia* életéből vett jelenetekkel s a másik triptikont *Feszty* Árpád festi. A kupolapillérek falkébe három szobor kerül. *Szent Gellért*et *Strobl* mintája után karrarai márványba vésik, valamint az elhunyt *Fadruss* mintája után *Szent László*t és *Szent Erzsébet*et is, a melyet *Sennyei* Károly mintázott. A szószék fölé ifjabb *Vastagh* György angyalcsoportjait helyezik el márványból. Az egész templomban villamos villágítás lesz. A főkapu és a mellékkapuk tiszta kovácsolt bronzból készültek; a főkaput a tizenkét apostolnak bronzöntésű, domborművi mellképe fogja ékesíteni, míg a mellékajtókon is igen gazdag bronzdíszítés lesz.

Két kiállítás a vidéken. Két nagyobb ipari és gazdasági kiállítás nyílik meg a legközelebbi napokban két derék magyar városban.

A veszprémi kiállítást augusztus 28-ikán *Tallian* földművelési miniszter nyitja meg. Egész Veszprém-megyéből ott lesznek a kisgazdák, kiket a közösi előjáróságok vezetnek az ünnepélyre festői viseletükben. Veszprémben a kiállítás alatt több kongresszust és testületi tanácskozást tartanak. Augusztus 30-ikán az országos agrárkongresszus gyűlése *Daranyi* Ignác elnöke alatt; ezt követi a keresztény szociális kurzus résztvevőinek tanácskozása *Hornig* Károly megyéspüspök védnöksége és elnöke alatt. A következő napokon a Siófokon ülésező orvoskongresszus tagjai látogatják meg a kiállítást; szeptember 2-ikán a Balaton-Almádban

ülésező országos halászati kongresszus tagjai, a dunántúli iparos kongresszus tagjai üléseznek. — *Hódmező-Vásárhelyen* az ipari és mezőgazdasági kiállítás már augusztus 14-ikén nyílik meg és aug. 28-ikán zárul be. Néprajzi és képművészeti tárgyakból is rendeztek tárlatot. A kiállítást a földművelési és kereskedelemi miniszterium anyagilag is támogatja, a néprajzi részt az ethnographiai muzeum rendezi.

A csatádi Lenau-szobor leleplezését, melyet a költő születésének évfordulójára, augusztus 15-ére terveztek, elhalasztották, mert a szobor még nem kész. A közoktatásügyi miniszter a szobor költségeire négyezer koronát utalványozott. A bizottság kéri mindazokat, kiknél gyűjtőívek vannak, hogy a gyűjtött összegeket mielőbb küldjék vissza.

A kassai *Szent Mihály-kápolna* sírkövei. A kassai *Szent Mihály-kápolna* felújítását is teljesen befejezték. A tizenharmadik században épült kápolna falából és padozatából nagyon sok XIV., XV. és XVI. századbeli fáliratos sírköveket hoztak napfényre. Királyi kapitányokról, császári generálisokról, főnemesekről, városi patriciusokról tesznek említést a német és latin írással. Ezeket a köveket a kápolna külső falába illesztették, a hol a finom, többnyire vörös márványból faragott domborművi arcképek gondos művészi munkája újabb tanúság a századokon át szakadatlanul működő és virágzó kassai képfaragó-czéh művészi kifejelettségéről. A kőképekben és genealogiai adatokban is gazdag emlékeknek csak egy részét lehetett a kápolna falába illeszteni, a többinek nem találtak helyet, mert a kassai muzeum is tömve van. A tavasszal a muzeumot kibővítik s akkor a sírkövekről is gondoskodnak.

Eljegyzés. *Tirtsch Béla* m. kir. csendőrfőhadnagy Ujvidéken eljegyezte *Papp Izkét*, *Chengery Papp László* mérnök és neje született ramocseháza és vásárosnaményi Naményi Gizella leányát.

Bárá Bánffy Dezső.

Rakovszky István, gróf Zichy Aladár és Molnár János.

PILANATFÖLVÉTELEK A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT. — Müller János amateur fölvételei.

A tüzoltók munkája a Kinizsi-utca felől.

Oltás közben az udvarra dobált dohányesomók.

A FERENCZVÁROSI DOHÁNYGYÁR ÉGÉSE BUDAPESTEN.

HALÁLOZÁS.

CSÁSZKA GYÖRGY kalocsai érsek, valóságos belső titkos tanácsos, elhunyt Budapesten augusztus 11-én délután. A tavasz óta betegeskedett. Nagypéntek napján a templomban székülés érte, de orvosainak sikerült egészéget némileg helyreállítani, és néhány nap előtt további gyógyításra Budapestre jött. Budavárában volt lakása, honnan a hegyek közé szokott kocsihozni. Augusztus 10-én a kocsiárról haza érve, nagy gyöngöseség fogta el, s 11-én délelőtt már oly aggasztó fordulat állt be állapotában, hogy az orvosok tudták a környezettel a beteg utolsó óráinak elérését. Haláláról táviratban értesítették a királyi kabinet-irodát, a pápát, a hercegprímást, a kalocsai káptalant és az elhunyt rokonait. Császká György 1826-ban született Nyitra-Szerdahelyen polgári szülőktől. A papi pályán gyorsan emelkedett, 1870-ben esztergomi kanonok, 1874-ben szepesi püspök, 1891-ben Haynald Lajos halála után kalocsai érsek lett. Politikai, vagy nyilvános szereplése nem vágyott. Egyházának, kötelességeinek el mellett egyházfedelem is egyszerűségében, mint jó pap, jó ember és jó hazafi. Bőkezű jótékonyágában, iskolákra, templomokra, középiskolákra, segélyekre csaknem 6 millió koronát fordított. Az agy főpárol, kinek halála mély részvétet kelt mindenfelé, legközelebb bővebben emlékezzünk meg.

VÁSÁRHELYI LÁSZLÓ, a pécsai kerület országgyűlési képviselője, előkelő aradmegyei birtokos ang. 6-ikán meghalt Lókősházán. Született 1840-ben Makón; őcséce Vásárhelyi Béla főrendiházi tagnak. Aradmegyében gazdálkodott. Első házát 1893-ban volt képviselő; 1901. évben ismét megválasztották szabadelvűpárti programmal. Gróf Apponyi Albert híve volt, s most is csatlakozott az újra szervezett nemzeti pártához.

Dr. HANSLICK EDE egy időben tekintélyes német zene-estetikusként és zenekritikusként 79 éves korában meghalt Bécs mellett, Bädenben. Ifjabb éveiben a bécsi egyetemre a zenetörténet tanárának nevezték ki, de a név nem mint tanár, hanem mint zeneiről és a «Neue freie Presse» kritikusa alapította meg. Több könyvet írt a zenéről s «A modern opera» című munkája kilencz kötetben jelent meg. Hanslick befolyása a hetvenes években a budapesti zenei körökben és több lap zenei kritikájában érezhető volt, és sokan követték Wagner Rikárd kicsinylésében is.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Dr. SPÁTH KÁROLY kanonok 81 éves korában Temesvárt. — BUDAÖR ISTVÁN derencségi evang. lelkes 38-ik évében. — MUSULIN EMIL nyug. altábornagy, ki 1869-ben a magyar honvédséghez lépett át őrnagyi rangban, 1882-ben a zágrábi honvédkerület parancsnoka lett s 1891-ben altábornagyi ranggal nyugalmomba vonult, 73 éves korában Niederndorfbán és Bécsben temették el. — Dr. KREMMER ANTAL, budapesti főreáliskolai tanár. Az oktatásban sok érdemet szerzett férfiú már régen betegeskedett, s halálát bizonyára siettető a megrázó eset, mely házánál július első napján történt, mikor viruló leányát agyonlőtte Mauritz Gyula eperjesi jogakadémiai tanár, mert a leány visszaküldte jeggyűrűjét, aztán Mauritz magát is azonnal agyonlőtte. — Méhkerék DÁNY László földbirtokos, Hajdú vármegye törvényhatósági bizottsági tagja 50-ik évében Debreczenben. — Gróf Mihalz bérlő a szlavóniai Ladislav-pusztán, régi magyar honvéd, ki sok titkózetben részt vett, Komáromban a hadierővel is kitüntették, 76 éves korában. — Id. Kornis Pál földbirtokos, városi képviselő és volt 1848–49-iki honvéd, 78-ik évében Vácra. — Dr. SZENGER EDE orvostudor, a ki 1866-ban Miksa császárral Mexikóba ment és a császár halálának egyik szemtanúja volt, életének 71-ik évében Budapesten. — Dr. HAUGH LAMBERT orvos 65-ik évében Esztergomban. — Dr. GYALUI BERNÁT, kolozsvári ügyvéd, ki elment Amerikába a saint-louis-i kiállítás megtekintésére és hazafelé jövet Washington és New-York közt hirtelen elhunyt. — Zsadányi és török-szent-miklósi ALMÁSY ISTVÁN cs. és kir. kamarás, tartalékos főhadnagy a 15. cs. és kir. huszárezredben, életének 37-ik évében Budapesten és Szentágoton a családi sírboltban temették el. — Dr. HANICSEK IMRE ügyvéd, Nagybánya város képviselő-testületének tagja, 45-ik évében Nagybányán. — FISCHER GYULA m. kir. postamester, a tornyai takarékpénztár igazgatója tagja, Stócsa-fürdőben, 63-ik évében. — Ifj. HAMVAY ZOLTÁN, néhai id. Hamvay Zoltán volt gömöri alispán fia, Lucsárvá szepesmegyei fűrdőben 28 éves

korában. — MARKHOT GUSZTÁV államvasuti gépgyári s. titkár 45 éves korában Kispesten.

ÖZV. GAZDA JÁNOSNÉ, szül. Balogh Eszter, a régi magyar uri asszonyok közül való matróna, kinek Veregyházán volt szülőjében rejtette el Landerer Lajos pesti nyomdájának felszerelését, mikor Jellasi Pál Pest felé közeledett, 89 éves korában Gödöllőn. — Téglesi Ecsesi Károlyné, szül. Újvárosi Róza, 47 éves korában Hajdunánáson és nagy kiterjedésű család gyászolja. — Klobusitz és zetényi Klobusitzky Gézné, szül. benedekfalvi Benedikty Melanie, 33 éves korában Monostor-Pályin. — ÖZV. SCHÖN JAKABNÉ, budapesti gyáros özvegye, Geléri Mór, az iparegyesület igazgatója, Sasvári Armin, a kereskedelmi múzeum titkára és Singer Sándor, a Singer és Wolfner cég főnöke anyósja. — ADLER FARKASNÉ, szül. Fisch Eszter, a Vöröskereszt-egyesület hajdu-szoboszlói főnökének elnöke, ki csak nemrég ülte meg gyémánt-jakodalmát, Accsádi Ignác törtenítő és Accsádi Jenő kir. főmérnök édesanyja, 82 éves korában H.-Szoboszlón. — Nagyselmeci THOLD JÓZSEFNÉ, szül. Bayer Mária, államvasuti főellenőr felesége, 58 éves korában Budapesten. — MOLNÁR MIHALYNÉ, szül. Hilcz Rozália, 76-ik évében Nagykanizsán.

Szerkesztői üzenetek.

Szombathely. M. K. Nehéz tábori ágyú alatt a 12 vagy 24 fontos golyókat vagy ürlövegeket: (kartács, granát vagy srappell) szóró ágyúkat értjük. Ezek aztán golyó vagy lovas 6–8 ágyús ütegekbe foglaltatnak s mint tábori tüzérség a különféle csapattekhez (dandárhadosztály vagy hadtest) vannak beosztva. Minden egyéb nehéz ágyú: bombavető mészár, vetőágyú, haubitiz, ostromágyú, — már a vár-tüzérséghez tartozik.

M. Gy. A gyufa-egyedáruság Franciaországban csakugyan be van hozva s e réven igen tekintélyes összeg folyik be. Így pl. 1903-ban 25 millió frank tiszta jövedelmet hozott a kincstárnak. Ezenként minden lakosra átlag 973 szál gyufa, — tehát naponta nem egészen három szál esik.

Őszi vihar. Az elbeszélés híjával van minden írói tulajdonságnak; zavaros, lehetetlen dolgokat mond el élményes stílusban; viaszbáb-alakjai csokolóznak, ömlengenek, aztán siránkoznak, átkozódnak, majd meg elérkeznyűnek s egy melódrián jelenettel véget vetnek annak, a minnek nem volt sem eleje, se közepe.

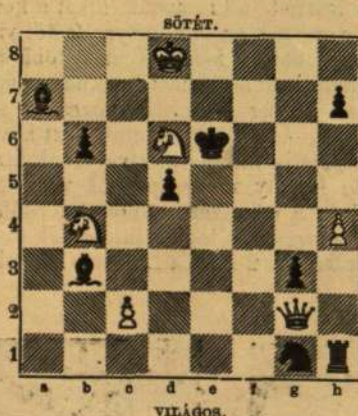
Pál és Virginia. Elbeszélés. Az efféle érzélgős dolgok ma már idejétmúltak. Különben is az egész dolgozat meglehetősen kezdetleges s a közölhetőség mértékét meg sem közelíti.

A költő és a lant. Magányban. A körmonfont mondatokban alig van értelem, hogy különösen az utóbbival mit akart mondani, nem bírtuk kiüvelyezni. A vershez nem elég a szó, lélek is kell hozzá.

Szabadban. Arra, hogy a nagy közönségben érdek-lődést keltsen, kevés van benne.

SAKKJÁTÉK.

2393. számú feladvány. Pater K.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2378. sz. feladvány megfejtése Hallström E.-től.

Világos. Sötét. Világos. Sötét.
1. H33–22 Kd5–e4 2. ... d6–d5
2. Hb2–a4 t. sz. (a) 3. H44–c5 mat.
3. F v. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Oromonán: Németh Péter. — Bakonyesztáskán: Szabó János. — Gyárahoncon: Kintzig R. — A pesti sakk-hör.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 31. számában megjelent képtalány megfejtése: A levegőben a pacstírtak dalolnak, lábainknál a gyöngyvirág nyílik.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás Kft. hatósó vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, csukorbetegségeknek a legelső és emésztési szervek hurtaival. 1036 Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 10406 Budapest, V., Ferencz József-tér 3 (Fűrdő-utca sarkán). Ajánlja: Margit befűtés üvegét, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg szép fehér légmentes zára egyszerű, kezelése könnyű. Készül 1/2 lit. ártartalommal 40 fill. 1/2 liter 50 fill. Kristályüveg asztalkészletek nagy raktára

PURGO Sachsen-Altenburg. Technikum Altenburg. Gépgyártás és elektrotechnika. Programok ingyen. Tűnműhelyek.

5 koronáért küldök 4 1/2 kgr. (kb. 50 drb.) a sajtólatnál kevés meg-szerűt nyom, enyhe 10372 pipereszappant rósa, lilomtel, argona, tholia, rezeda, vizum és a gyöngyvirágokból szappan beszevalogatva. A pénz előzetes megküldése esetén, vagy utólagos átutalással. KANN IGNACZ Wien, II., Castellezasse 4.

A valódi Roskopf-aranydoublé-Savonnet Anker remontoirok

10668 a legújabb Roskopf-órak. Ezen órák kiváló garantált precíziós-ankerművel bírnak, duplán fedett-ek, három igen erős aranydoublé-fedél rugófedéllel. Az aranydoublé-aranyhoz hasonló fény, mely arany-színtől sokszorosan vastag. Ezen órák remek kivitelűek miatt általános csodálatnak és a valódi arany-órákól meg nem különböztethetők. Ára frt 5. Hozzá illő aranydoublé ári lánc frt 1.30. Minden órához egy 3 évi kezességlevél csatolva. A székül-dést csak utóvét mellett eszközöl. Josef Spiering, Wien, I., Postgasse 2.—23.

Uj, nagyszabású és modern hydro-electro-mechano-therapeutikus intézet. Hidegvízkezelés, villanyos fény- és kádfürdők, inhalatorium, pneumatikus kamara, forró- és gőzkamra, elektr. massage, nap-fürdők, gyógygymnastika. Bevált gyógyhely gyomor-, bél-, máj- és vesebetegségek számára, idült székrekedés ellen, haemorrhoidák, epe-kövek, elhízási diabetes, köszvény, garat- és gégehurut ellen. Igen erős gyógyforrások, hasonlók Karlsbadhoz és Marienbadhoz.

Az egész világból jövő 10487 halálatok és elismerőlevelek fényes bizonyítást tesznek arról, hogy a HAJÓS-féle aradi Ibolya-Crème szeplő, májfolt, bíbros, bőrvörösség és mindennemű arczszíntatlanság ellen feltűnő jó és utóéletlen készítmény. A bőre rögtön felszívódik, hatása bámulatra ejtő. Nappal is használható! Egy tégely ára 1 korona. Aradi Ibolya-crém-szappan 70 fillér. — Ibolya hölgyor fehér-, róza- és krém-színben egy doboz 1 korona 20 fillér. — Ibolya-tej (Eau de Violet de Hajós) egy üveg 1 korona. Bevásárlásnál csak HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni. Kapható a készítő feltalálónál: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerész és gyógyszerészeti laboratoriuma Arad, Andrássy-tér 22 a megközelítéssel szemben. Főraktárak Budapesten: Török József Király-utca 12 és Andrássy-út 26. Nádorgyógyúr. Váci-körút 17. Néruda Nándor Kossuth Lajos-u. 7, és Zoltán Béla gyógyszerész Szabadság-tér.

Mindenütt, minden gyógyszárban kapható.

A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésnél és a vele együtt fellépő betegségeknek, mint felbőgös, gyomorgöcs, székrekedés, sav képződés, teltségérzet, gyomorgöcs, étvágytalanság, katarrhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb. Működik mint gőre- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkoldó és tisztító szer. Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér. Ügyeljünk az egyedül törvényileg bejegyzett zöld apszca védjegyre: «Ich dien». Egyedül ez valódi. Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok vizsonteladása tör-vényileg tilva van. 10547

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcse

fájdalomcsökkentő, puhító, oldó, húzó, gyógyító stb. Legkisebb postai széküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapesten: Török J., dr. Egger L. I. gyógyszer-tára; Lugoson Vértess. Közelében rendezések címzettök: «Schutzengel Apotheke» des A. Thierry in Pre-grada-ban, Rohitsch-Sauerbrunn. Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítást egy nappal előbb történik, mint utóvéttel és az utóvételt pótdíj is meg-takarítható, így ajánlatosabb az összeget előze-tesen utalványozni és a megrendelést a szelvé-nyen eszközölni és a pontos címet megadni.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122.

10 évi jótállással. 10382

Precision óra rendkívül erős 14 karátos aranyból, dupla fedéllel, mely a legki-sebb részletig a legfinomabb minőségű. 170 korona. II-ik minőségben 130 korona.

Valódi 14 karátos női remontoir óra dupla fedéllel, rendkívül finom szerkezet-tel és gyönyörű díszítéssel 56 korona.

Valódi 14 karátos arany női remontoir óra, erős dupla fedéllel gyönyörű díszítéssel 68 korona.

Finom szerkezetű, kiváló díszes kiállí-tású, erős dupla fedélű valódi arany óra. 140 korona. II. minőségű szintén jó szerkezettel, 100 korona.

SERRAVALLO

China-bora vassal.

Erősítő szer gyengék, vérmérgesek és lábadozók számára. Elvágygerjesztő, ideg-erősítő, vérjavító szer.

3000-nél több orvosi vélemény. Kitűnő íz.

J. Serravallo — Trieste-Barcola.

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40.

Hazai gyártmány!

KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGÓ.

KLEINOSCHEG TESTVÉREK csász. és kir. udvari szállító pezsgő pinczei BUDAFOK. 10301

Császárfürdő BUDAPESTEN

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú, E. kén-savú gyógy-fürdő pártalan, gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodák-kal, h5- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Ha őszül a haja

ne hásmáljon más, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvegje 2 K.

ZOLTAN BELA gyógyszerárakban,

Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótátr-utca sarkán. 10381

Venus

természetes legerősebb szén-sav és Lithion tartalmú forrása. Készíti: Polyáni székely forrás. hatható szer vese-, hólyag-, vizeleti nehézségeknél, rheuma-, csukor, valamint katarrhus és emésztési zavarok ellen. Főraktár: ÉDESKUTY L. Budapest.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jótállás vállaltatik. Készítők: SCHWENK L., MEIDLING-BÉCS. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-85 kor, előzetes beküldése mellett bérment. Magyarországi főraktár: 10329 Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

A női szépség előadására, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és legbiztosabb

MARGIT-CREME,

mely vegytiszta, sem higányt, sem olmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckenőcs pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhe-lyeket és az arcon hőfokért, simává és üdvé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor. Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpó 1 korona (Zahn-pasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 korona.

Hamisítványok bíróság tiltóztatnak.

Postán utóvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszert a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem p. szit. Ára 2 kor. 80 fillér. 10159

Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárakban.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványság +
Sépi test tisztító a D. Franz Bräuer & Co. Berlin szépi álm. Árcsökkentéssel kintre Paris 1900. Hygiene-kiállításán Hamburg 1901. 6-8. és 10. máj. 30 fontnyi gyarapodást kaptak. Orvosi és szert. Szag. mosó. Nem színez. Szépség. közönséges. Ára kártyánál. 1 kor. 50 fillér. Postaköltség vagy utasítással. Szállítási: 1018.
TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerész,
Budapest, 18. Király-u. 12.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyálkák legyünk a nátkul, hogy az egészségtől ártson, használjuk a **Pilules Apollo**-t, mely tengeri növények alapján van előállítva és parisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógykezelés elhajtja a túlságosan embonpointt, eszhatatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

És a titka minden elegáns hölgynek, ki nyálkát és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üveges ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török József, gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.** 10467

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klotild-palota.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros. 10104

Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtés, légszer- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, földmívelési előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Telefon 57-08. **LOHR MÁRIA** Telefon 57-08.

ezelőtt **KRONFUSZ**

csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézet megnagyobbított

erművi szőnyegporló és szőrméru megővő-intézet. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközfizetéseknél

IX., Calvin-tér 9. V., Harminczad-utca 3. VI., Teréz-kört 30. VI., Andrásy-út 16.

VIII., József-kört 2. szám. 10347

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az orosz királyi ő fensége udv. szállítója.

BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára Rósa-utca 7.

Díszan ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófogógyerekek, amerikai Winchester seretes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jószágért kezkeskedik.

(Alapított 1808. évben.)

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Ha szép akar lenni,

Végül nével ellátott Angyal-crém, mely egy legújabb előkészítésű után ellátott szepit, májolt, pattanást, himlőhelyet, mitesert, orrvörösséget, korábbi hölgyeknél kisméltja a ráncokat, midőnt megkezdődött a vénülést. A krém tiszta arca van és állandóan használja a **VEGH-féle** 10496

ANGYAL-CRÉMET,

az biztosítva van minden arczszínt-lanság ellen. Egy tégely 1 koronáért kapható az „Angyal” gyógyszer-tárban Szolnok, Lakta-ny-kört.

Továbbá **Török József** gyógyszer-tárban, Budapest, Király-u. 12. és minden gyógyszer-tárban.

A szízi jódfürdőben Margit nyaraló első rendű szállójában szobát 60 krtól 3 frig. Margit-Pensióban teljes ellátás kizárólag 1 frt 60 krtól 2 frt 40 krtól kaphatók. Levelek intézők Margit nyaraló avagy Pensio felügyelője Csizfűrdő cím alatt. Vasutnál külön kocsit. 10457

Kerékpárosoknak fontos!

Kérjen ingyen és bérmentve nagy képes árjegyzéket, mely csengőket, lámpákat, pneumatikát, nyergeket, tengelyeket, konzolokat, valamint elsőrangú kerékpárokat stb., stb. fele árban tartalmaz 10396

BEIFELD GÁBOR és TÁRSA,

Budapest, VIII. ker., József-kört 21.

Rozsnyay

vasas china bora.

Igen hatékony vér-szegénység, sápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveg-tartalmazó postaküldve 12.12 kor. franco küldve.

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszer-tár.

Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátys** gyógyszer-tárban Aradon, Szabad-ság-tér, valamint minden más gyógyszer-tárban.

Magyar királyi államvasutak.

Mérsékelt áru menetérti jegyek kiadása Szent-István ünnepnap alkalmából.

A magyar királyi államvasutak, valamint a kassai-oderbergi vasút vonalainak összes állomásairól, az üzemünkben álló helyi érdekű vasutak állomásairól és a szomszédos forgalomnak kizárásával, mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy 30%-al mérsékelt áru menetérti jegyek adatnak ki.

Ezen menetérti jegyek f. 6. augusztus hó 16-20. napjain, az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban valamennyi személyszállító vonathoz (expressz-vonatok kivételével) fognak kiadni.

A menetérti jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, a visszatérést legkésőbb az 5. napon éjféltől meg kell kezdeni, megjegyezvén azonban, hogy a visszatérés legkorábban csak augusztus 20-án délután történhet; korábbi visszatérés esetén a jegyek érvénytelenek.

Az utazás megszakításának sem menet, sem jövetelkor nincs helye. Gyermekre külön kedvezmény nem engedélyezett.

Budapest, 1904 július 16-án.

Az igazgatóság.

Szarka-féle **Tannin-csokoládé** kitűnő hatású kis gyermekek és felnőttek számára. 1 db ára 40 fillér. Kapható minden gyógyszer-tárban. 10573

Rozsnyay vasas china bora.
A Rozsnyay-féle vasas china bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyszernek. Magyar és borral keverve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállítja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vérszegénységnek különösen ajánlható. Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 9413

Magyarhon első, legnagyobb és legjobban hírnevű óráüzlete.
Alapított 1847.
Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagos szál. áronom. és művészi, fűtőlátója a semmiben ingáinaknak stb. stb.
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia

benlakással 100 tanuló részére.

Az intézet felső kereskedelmi iskolai és kereskedelmi akadémiai tagozatból áll.

A felső kereskedelmi iskolai tagozat alsó osztályába a tanulók a középiskola IV. osztályából vétettek fel a végzett növendékek a kereskedelmi pályán kívül az 1883. I. t. c. alapján több hivatali pályára is illetékesek a az egyévi önkéntes szolgálatra jogosultak. Evi tandíj 200 korona.

Az akadémiai tagozat rendes hallgatói közép- vagy kereskedelmi iskolában érettségít tett ifjak. E főiskolai tagozat a ker. szakismeretek mélyebb művelése mellett széleskörű közgazdasági és jogi ismereteket nyújt, nagy súlyt fektet a modern nyelvekre s arra törekszik, hogy hallgatói egy a nemzetközi kereskedelemben, mint a közgazdaság magasabb állásaiban helyüket megállják. Evi tandíj 240 korona.

A benlakás — internatus — a kényesebb igényeket is kielégítő modern berendezéssel s a teljes ellátásért évi 850 korona fizetendő. Részletes programmal szívesen szolgál az igazgatóság. 10549

34. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) **NAGY MIKLÓS** SZERKESZTŐ **NYIKSZÁTH KÁLMÁN** FŐMUNKATÁRS **BUDAPEST, AUGUSZTUS 21.**

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) együtt **egész évre 24 korona** (táblára ... 12) **Csempén a** **VASÁRNAPI UJSÁG** (táblára ... 8) **A POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) **egész évre 16 korona** (táblára ... 5) **KIRÁLYI előfizetésekre a postai megfizetésről viteldi le csatlakozó.**

CSÁSZKA GYÖRGY KALOCSAI ÉRSEK.

1826 — 1904.

BAR NEM JÖTT váratlanul, mégis lesújtó hatású volt a hír, hogy **Császka György**, a bács-kalocsai egyházmegye érseke meghalt augusztus 11-ikén. Az országnak egyik legelső római katolikus főpapi széke elvesztette főpásztorát, a nagy kiterjedésű egyházmegye lakossága egyik fő jövőjét és a közügy egyik buzgó harcosát. Bár idegen ajkú családból származott, egész életén át lelkes magyar volt s fényes papi pályáján állásaival járó befolyását, késszóságát, tudományát mindig a magyarság ügyének előmozdítására használta fel. E mellett példája volt a jótékony főpapnak, mind a szűkebb javadalmi szeptepüspökségben, mind a nagyobb kalocsai érseki székből nagy összegeket áldozott művelődési és jótékony célokra. Ezzel nyerte el azt az általános tiszteletet, melylyel a hazai közvélemény alakját körülvetve, míg jószágos, szelid lény, egyszerű szerénysége megnyerte számára a szíveket is.

Császka György 1826 december 4-ikén született Nyitra-Szerdahelyen, egyszerű tótajkú szülőktől. Anyai ágon unokabátyja volt **Samassa József** egri érseknek s közeli rokona **Horváth Mihálynak**, a nagynevű történetírónak. Anyja kívánságán kívül a saját hajlamát is követte, midőn a papi pályára lépett. Egyházi tanulmányait a pozsonyi Emericanumban kezdte, Nagy-Szombathban folytatta s a bécsi Pazmaneumban fejezte be. 1850 szept. 21-én szentelték fel pappá s előljárói bizalmából mindjárt a nagyszombati érseki liceumban a matematika tanára lett. A nevelés kérdéseiről érdeklődésből tanulmányutakat tett, hogy Ausztriában és Olaszországban tanulmányozza a gyermek-szemináriumokat.

Csakhamar azonban nagyobb hatáskört bíztak rá: a nagyszombati szentszék jegyzője és érseki helynöki levéltárnok, majd 1856-ban érseki helynöki titkár lett. Ez utóbbi

állásában alkalmat nyílt az egyházkormányzati ügyekben alapos jártasságot szerezni, s feladatait oly sikerrel teljesítette, hogy midőn 1863-ban megüresedett a primási irodaigazgatói állomás, **Scitovszky hercegprímás** erre őt nevezte ki. Scitovszky halála után **Simor** ismét megválasztotta **Császkát** irodájának élén még akkor is, midőn 1870-ben esztergomi kanonokká nevezetett ki. **Simor** primás és irodaigazgatója közt az együttműködés ideje alatt tartós és meleg barátság fejlődött ki, mely nem hidegedett el akkor sem, mikor **Császkát** a király 1874 február 27-ikén szepesi püspökké nevezte ki. Az ugyanazon évben bibornokká lett **Simor** szentelte fel püspöki méltóságára, jóval később pedig, 1881-ben meglátogatta a Szepeességből, a savniki püspöki várkastélyban s egy hónapig volt vendége. Később aztán **Császka** volt az, a ki **Simor János**

holttestét beszentelte s végső nyughelyére kísérté.

Mint szepesi püspök, **Császka** párját ritkító áldozatkészéget fejtett ki kulturális, egyházi, jótékonyági és művészeti célokra. Püspöki javadalma elég szerény volt, a szükségletek az ország e legszegényebb néptől lakott egyházmegyéjében rendkívüli nagyok. A maradandó hatású alkotások hosszú sora teszi emlékeztessé azt a tizenhét évi időközt, melyet a szepesi püspökségben töltött.

Különös érdeklődéssel viseltetett a nőnevelés ügye iránt. Szepes-Olasziban egyházmegyei leány-árvaházat, Lőcsén leánynevelő-intézetet s felsőbb leányiskolát létesített, ugyancsak leányiskolát állított Rózsahelyen, Thurdoson árvamegyei mezővárosban pedig gyermekóvodát. Mindez intézeteket nemcsak fölszerelte a sikeres oktatás eszközeivel, hanem gondoskodott nemzeti irányú vezetésükről is, úgy hogy azok a magyarságban is jelentékeny hivatást töltenek be. Évenként mintegy ötszáz leánygyermek nyer ez intézetekben oktatást kizárólag magyar nyelven. A fiúnevelést sem hanyagolta el. Az elemi iskolaügy az ő támogatásával nagy lendületet vett, különösen a szegény és addig elhanyagolt Árva-megyében, hol azelőtt a hegy-völgyön elszórt kis községek nagy részében nem volt iskola s a tanítókezes gyermekek vagy egyáltalán nem, vagy csak messze földet járva járhattak iskolába. **Császka György** egész sereg új iskolát állított, a szegényes javadalmazás tanítók helyzetét megjavította, új iskolaépületeket emelt, régieket kibővített és tataroztatott. Hasonló áldozatkészéssel járult hozzá a szépehelyi róm. kath. tanítóképző fenntartásához s egész seregét támogatta tanulmányaitban a szegénysorsú középiskolai tanulóknak a tanítónövendékeknek. Hivatalos körútjai alkalmával is főgondját az iskolákra fordította s nem egyszer személyesen ellenőrizte bennük különösen a magyar nyelvi tanítás eredményét.

CSÁSZKA GYÖRGY.

Joffy Gyula fényképe.